ГОВЬ-АЛТАЙ АЙМАГ ДАХЬ
ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР

1402, Хөгжил хороолол, Жинст баг, Есөнбулаг сум,
Говь-Алтай аймаг, 82099, Утас/Факс: (976) 70-48-34-13,
Цахим шуудан: govialtai@audit.gov.mn,
Цахим хаяг: www.audit.mn

2023.04.20 № 309

танай ________ -ны № ________ -т

АЙМГИЙН ЗАСАГ ДАРГА
О.АМГАЛАНБААТАР ТАНАА

Төрийн аудитын тухай хуулийн 6 дугаар зүйлд заасан бүрэн эрхийн хүрээнд хийсэн аймгийн Төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн 2022 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлангийн аудитын тайлан, дүгнэлт, шийдвэрийг хүргүүллээ.

Аудитын шийдвэрийг тогтоосон хугацаанд хэрэгжүүлж, хариу ирүүлнэ үү.

Хавсралт 38 хуудастай.

ДАРГА,
ТЭРГҮҮЛЭХ АУДИТОР Х.ТҮВШИНБАЯР

07030539

ГОВЬ-АЛТАЙ АЙМАГ ДАХЬ ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР

САНХҮҮГИЙН НЭГТГЭСЭН ТАЙЛАНГИЙН АУДИТ

Говь-Алтай аймгийн Төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн 2022 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайланд хийсэн аудитын тайлан

Аудитын код: ГАА-2023/01/-НА-СТА-ТЕЗ

Цахим хуудас: www.audit.mn Алтай хот 2023 он	Дарга, тэргүүлэх аудитор: Х.Түвшинбаяр Утас: 70483413 Цахим хаяг: tuvshinbayarkh@audit.gov.mn Аудитын менежер: Д.Эрдэнэчимэг Утас: 70484055 Цахим хаяг: erdenechimegd@audit.gov.mn Ахлах аудитор : Б.Цэвэлмаа Утас: 70484030 Цахим хаяг: tsevelmaab@audit.gov.mn Аудитор: С.Санчирмаа Утас: 70484030 Цахим хаяг: sanchirmaas@audit.gov.mn Аудитор: Н.Гэрэлмаа Утас: 70484030 Цахим хаяг: gerelmaan@audit.gov.mn

Энэхүү аудитын тайлантай холбоотой нэмэлт мэдээллийг дээрх хаягаар авна уу.

АГУУЛГА

1.ХАРААТ БУС АУДИТОРЫН ТАЙЛАН 4
2.АУДИТ ХИЙСЭН САНХҮҮГИЙН НЭГТГЭСЭН ТАЙЛАН, ТӨСВИЙН ГҮЙЦЭТГЭЛ 5
3. САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГА 12
3.4.1 Мөнгөн хөрөнгө 13
3.5.2 Авлага 14
3.5.3 Урьдчилгаа 14
3.5.4 Бараа материал 15
3.5.6 Бусад эргэлтийн хөрөнгө 16
3.5.8 Үндсэн хөрөнгө 16
3.5.9 Өр төлбөр 16
3.5.10 Засгийн газрын хувь оролцоо 17
4. АУДИТЫН ТАЙЛАН 19
4.1 Ерөнхий зүйл 19
4.2 Материаллаг байдал 19
4.5 Төрийн хэмнэлтийн тухай хуулийн хэрэгжилт 20
4.6 Санхүүгийн тайлангийн аудитаар шалгасан нийцлийн аудитын асуудал 20
4.6.1 Шилэн дансны тухай хуулийн хэрэгжилт 20
5. АУДИТЫН ИЛРҮҮЛЭЛТ 21
5.1 Албан шаардлага 22
5.3 Зөвлөмж 24
6. АУДИТААР ИЛЭРСЭН АЛДАА, ЗӨРЧЛИЙН НЭГТГЭЛ 25

Товчилсон үгийн жагсаалт

ААТҮГ	Аж ахуйн тооцоот үйлдвэрийн газар
АДБОУС	Аудитын Дээд Байгууллагуудын Олон Улсын Стандарт
АОУС	Аудитын Олон Улсын Стандарт
БХНСБХС	Байгаль хамгаалах нөхөн сэргээх барьцаа хөрөнгийн сан
ЕБС	Ерөнхий боловсролын сургууль
ЖДҮДС	Жижиг дунд үйлдвэрлэлийг дэмжих сан
ЗДТГ	Засаг даргын тамгын газар
ИТХ	Иргэдийн төлөөлөгчдийн хурал
МХС	Мал хамгаалах сан
НББ	Нягтлан бодох бүртгэл
НДХ	Нийгмийн даатгалын хэлтэс
НДШ	Нийгмийн даатгалын шийтгэл
ОНӨААТҮГ	Орон нутгийн өмчит төсөвт үйлдвэрийн газар
ОНТҮГ	Орон нутгийн төсөвт үйлдвэрийн газар
ОНХС	Орон нутгийн хөгжлийн сан
ӨЭМТ	Өрхийн эрүүл мэндийн төв
ТЕЗ	Төсвийн ерөнхийлөн захирагч
ТЕЗ	Төсвийн ерөнхийлөн захирагч
ТШЗ	Төсвийн шууд захирагч
ТЭДС	Тариалан эрхлэлтийг дэмжих сан
УСНББОУС	Улсын Секторын Нягтлан Бодох Бүртгэлийн Олон Улсын Стандарт
ЭМТ	Эрүүл мэндийн төв

ГОВЬ-АЛТАЙ АЙМАГ ДАХЬ
ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР
1402, Хөгжил хороолол, Жинст баг,
Есөнбулаг сум, Говь-Алтай аймаг, 82099
Утас: 70-48-34-13. Факс: (976) 70-48-34-13,
Цахим шуудан: govialtai@audit.gov.mn
Цахим хаяг: www.audit.mn

2023.04.20 № 143

танай ____________ -ны № ____________ -т

ГОВЬ-АЛТАЙ АЙМГИЙН ЗАСАГ ДАРГА О.АМГАЛАНБААТАР ТАНАА

Өөрчлөлтгүй дүгнэлт

Төрийн аудитын тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.3.1, 8 дугаар зүйлийн 8.1, Төсвийн тухай хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8.9.4-д заасны дагуу Говь-Алтай аймгийн Төсвийн Ерөнхийлөн Захирагчийн 2022 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх нэгтгэсэн санхүүгийн байдал, санхүүгийн үр дүн, цэвэр хөрөнгө/өмчийн өөрчлөлт, мөнгөн гүйлгээний тайлан, тодруулгууд болон төсвийн гүйцэтгэлд аудит хийлээ.

Говь-Алтай аймгийн Төсвийн Ерөнхийлөн Захирагчийн 2022 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлийг Төсвийн тухай хууль, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль, Улсын секторын нягтлан бодох бүртгэлийн олон улсын стандартад нийцүүлэн бүх материаллаг зүйлсийн хувьд үнэн зөв толилуулсан байна.

Дүгнэлтийн үндэслэл

Төрийн аудитын байгууллага аудит хийхдээ Аудитын дээд байгууллагын олон улсын стандарт, түүнд нийцүүлэн Монгол Улсын Ерөнхий аудиторын баталсан журам, зааврын дагуу гүйцэтгэж, аудит хийх байгууллагаас хараат бус, аудиторын ёс зүйн үүрэг хариуцлагыг биелүүлж ажилласан. Бидний цуглуулсан хангалттай бөгөөд зохистой аудитын нотолгоо нь дүгнэлт өгөх үндэслэл болно.

Асуудлыг онцолсон хэсэг

Төрийн үйлчилгээний чанар хүртээмжийг нэмэгдүүлэх зорилгоор санхүүгийн хувьд хагас бие даалгаж, үр дүн, чанар, бодит гүйцэтгэлд үндэслэн санхүүжүүлэхээр болсон боловсрол, эрүүл мэндийн салбарын байгууллагууд, босоо удирдлагатай зохион байгуулалтад шилжүүлсэн байгууллагуудын санхүүгийн тайланг орон нутгийн төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн тайлангаас улсын төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн тайланд шилжүүлсэн байна.

Сангийн яам, Говь-Алтай аймгийн Засаг даргын Тамгын газар хооронд байгуулсан дамжуулан зээлдүүлэх гэрээгээр “Ундарга-Алтай” ААТҮГ-т олгосон МОН-2301 төслийн зээлийн үндсэн төлбөр 4,626.6 сая төгрөгөөс хугацаа хэтэрсэн 2,444.1 сая төгрөг, тооцоолсон алданги 19,048.6 сая төгрөгийг Өрийн удирдлагын тухай хуулийн 32 дугаар зүйлийн 32.6.1 дэх заалт, Засгийн газрын 2021 оны 211 дүгээр тогтоолоор батлагдсан “Засгийн газрын гадаад зээллэгийн хөрөнгийг дамжуулан зээлдүүлэх журам”-ын 4.6-д заасны дагуу төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн улсын төсвөөс авах санхүүгийн дэмжлэгээс тухай бүр суутган тооцохоор болсон байна. Тухайлбал 2022 онд тус санхүүгийн дэмжлэгээс 529.4 сая төгрөгийг суутган тооцсон байна.

0702000357

Аудитын гол асуудал

Төрийн хэмнэлтийн тухай хууль хэрэгжиж байгаатай холбоотойгоор тус хуульд заасан хангамж болон үйл ажиллагаанд тавих хязгаарлалт, хэмнэлтийн горимыг мөрдөж ажиллах шаардлагатай байна.

Санхүүгийн тайланд төсвийн захирагчийн хүлээх үүрэг, хариуцлага

Төсвийн захирагч санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлийг Төсвийн тухай хууль, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль, Улсын секторын нягтлан бодох бүртгэлийн олон улсын стандартын дагуу үнэн зөв бэлтгэж толилуулах үүрэгтэй.

Санхүүгийн тайланг залилан эсвэл алдааны улмаас үүсэх материаллаг буруу илэрхийлэлгүй бэлтгэхэд шаардлагатай гэж үзсэн дотоод хяналтыг тодорхойлж, хэрэгжүүлэх үүрэг хариуцлага хүлээнэ.

Төрийн аудитын байгууллагын үүрэг, хариуцлага

Төрийн аудитын байгууллага залилан эсвэл алдааны улмаас үүсэх материаллаг буруу илэрхийллээс санхүүгийн тайлан бүхэлдээ ангид эсэх талаарх үндэслэлтэй баталгаажуулалт олж авах, дүгнэлт, зөвлөмж бүхий аудитын тайлан гаргах зорилготой.

Үндэслэлтэй баталгаажуулалт нь дээд түвшнийх боловч үнэмлэхүй түвшний баталгаажуулалт биш бөгөөд АДБОУС-ын дагуу хийсэн аудитаар бүх материаллаг буруу илэрхийлэл бүрийг илрүүлнэ гэсэн баталгаа болохгүй юм.

Буруу илэрхийлэл нь залилан эсвэл алдаанаас үүсэж болох бөгөөд дангаараа эсвэл нийлээд уг санхүүгийн тайланд үндэслэн гарах хэрэглэгчдийн эдийн засгийн шийдвэрт нөлөөлөх үндэслэлтэй байвал материаллаг гэж үздэг.

ДАРГА, ТЭРГҮҮЛЭХ АУДИТОР Х.ТҮВШИНБАЯР

2.АУДИТ ХИЙСЭН САНХҮҮГИЙН НЭГТГЭСЭН ТАЙЛАН, ТӨСВИЙН ГҮЙЦЭТГЭЛ

2.1 Аудит хийсэн санхүүгийн нэгтгэсэн байдлын тайлан /мянган төгрөгөөр/

Код:	Тайлангийн үзүүлэлт	2021 оны 12-р сарын 31	2022 оны 12-р сарын 31
1	ЭРГЭЛТИЙН ХӨРӨНГИЙН ДҮН	43,403,531.7	33,213,533.5
31	МӨНГӨН ХӨРӨНГӨ	15,791,919.2	10,194,857.7
33	АВЛАГА	14,026,752.2	12,877,520.2
34	УРЬДЧИЛГАА	164,212.6	165,435.7
35	БАРАА МАТЕРИАЛ	9,524,062.8	4,015,317.1
36	НӨӨЦИЙН БАРАА	352,204.0	416,566.0
360	БУСАД ЭРГЭЛТИЙН ХӨРӨНГӨ	3,544,380.9	5,543,836.8
2	ЭРГЭЛТИЙН БУС ХӨРӨНГИЙН ДҮН	161,124,254.6	70,236,698.5
39	ҮНДСЭН ХӨРӨНГӨ	161,124,254.6	70,236,698.5
39200	Биет хөрөнгө	154,962,919.7	62,193,350.1
39300	Биет бус хөрөнгө	6,161,334.9	8,043,348.4
3	НИЙТ ХӨРӨНГИЙН ДҮН III=I+II	204,527,786.3	103,450,232.0
4	НИЙТ ӨР ТӨЛБӨР	15,466,455.8	13,541,247.4
41	БОГИНО ХУГАЦААТ ӨР ТӨЛБӨР	4,054,240.4	2,557,171.8
41200	Богино хугацаат зээлийн өглөг	31,748.8	0.0
41300	Өглөг	1,636,547.6	1,322,185.4
41400	Урьдчилж орсон орлого	2,385,944.0	1,234,986.4
42	УРТ ХУГАЦААТ ӨР ТӨЛБӨР	11,412,215.4	10,984,075.5
42200	Урт хугацаат зээл	11,412,215.4	10,984,075.5
5	ЦЭВЭР ХӨРӨНГӨ ӨМЧИЙН ДҮН	189,061,330.5	89,908,984.7
51	Засгийн газрын хувь оролцоо	189,061,330.5	89,908,984.7
51100	Засгийн газрын оруулсан капитал	57,060,390.9	17,764,834.6
511002	Орон нутгийн төсвийн оруулсан хөрөнгө	0.0	17,764,834.6
51101	Өмч /төрийн/ /ТӨҮГ/	16,661,769.2	16,797,557.1
51106	Эздийн өмчийн бусад хэсэг /ТӨҮГ/	53,702.0	0.0
51200	Хуримтлагдсан үр дүн	75,086,993.8	47,921,556.0
51300	Хөрөнгийн дахин үнэлгээний зөрүү	40,198,474.6	7,425,036.9
6	ӨР ТӨЛБӨР, ЦЭВЭР ХӨРӨНГӨ ӨМЧИЙН ДҮН VI=IV+V	204,527,786.3	103,450,232.0

2.2 Аудит хийсэн санхүүгийн нэгтгэсэн үр дүнгийн тайлан /мянган төгрөгөөр/

Код:	Тайлангийн үзүүлэлт	2021 оны 12-р сарын 31	2022 оны 12-р сарын 31
I	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ОРЛОГЫН ДҮН (I)	200,423,854.9	59,386,643.6
11	ТАТВАРЫН ОРЛОГО	9,086,075.6	11,688,168.2
110	Орлогын албан татвар	7,272,326.2	8,229,713.3
1100	Хувь хүний орлогын албан татвар	7,686,434.7	8,660,312.1
1101	Хувь хүний орлогын албан татварын буцаан олголт	-414,108.5	-511,199.9
1103	ААН-ын орлогын албан татвар	0.0	80,601.1
113	Хөрөнгийн албан татвар	754,944.5	1,856,982.8
118	Бусад татвар, төлбөр, хураамж	1,058,804.9	1,601,472.1
12	ТАТВАРЫН БУС ОРЛОГО	85,312,599.3	44,105,490.8
120	Нийтлэг татварын бус орлого	20,705,028.3	17,922,813.0
121	Хөрөнгийн орлого	105,946.9	1,203,460.9
123	Улсын төсөв орон нутгийн төсөв хоорондын шилжүүлэг	64,477,188.8	24,979,217.0
13	ТУСЛАМЖ, САНХҮҮЖИЛТИЙН ОРЛОГО	106,025,179.9	3,592,984.6
II	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЗАРДЛЫН ДҮН	174,386,779.8	36,526,141.7

21	**УРСГАЛ ЗАРДАЛ**	174,386,779.8	36,526,141.7
210	**БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ**	81,811,483.3	34,948,758.8
2101	**Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил**	41,764,077.9	10,445,024.4
2102	**Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл**	5,508,275.0	1,325,476.9
2103	**Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал**	6,326,651.5	8,061,814.3
2104	**Хангамж, бараа материалын зардал**	2,901,957.1	2,261,649.9
2105	**Нормативт зардал**	5,984,032.1	747,309.8
2106	**Эд хогшил, урсгал засварын зардал**	803,918.1	788,444.1
2107	**Томилолт, зочны зардал**	176,720.2	280,081.0
2108	**Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж**	5,638,421.9	5,716,381.6
2109	**Бараа үйлчилгээний бусад зардал**	12,707,429.5	5,322,576.7
213	**УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ**	92,555,296.5	1,577,383.0
III	**ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ҮР ДҮН (III)=(I)-(II)**	26,037,075.0	22,860,501.9
IV	**ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ БУС ОРЛОГЫН ДҮН**	1,000.0	4,500.0
V	**ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ БУС ЗАРДЛЫН ДҮН**	20,210,509.3	118,914,186.0
VI	**ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ НИЙТ ҮР ДҮН (VI)=(III)+(IV)-(V)**	5,827,565.8	-96,049,184.1

2.3 Аудит хийсэн нэгтгэсэн цэвэр хөрөнгө/өмчийн өөрчлөлтийн тайлан /мянган төгрөгөөр/

Код:	**Тайлангийн үзүүлэлт**	**Засгийн газрын хувь оролцооны нийт дүн**	**Нийт цэвэр хөрөнгө/өмч**
1	**2020 оны 12-р сарын 31-нээрх үлдэгдэл**	168,986,051.2	168,986,051.2
2	**Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын өөрчлөлт**	2,995,104.4	2,995,104.4
3	**Дахин илэрхийлсэн үлдэгдэл**	171,981,155.6	171,981,155.6
4	**Үндсэн хөрөнгийн дахин үнэлгээний өсөлт бууралт**	-653,200.2	-653,200.2
5	**Үндсэн хөрөнгийн өсөлт бууралт**	36,026.6	36,026.6
7	**Өмчид гарсан өөрчлөлт**	11,869,782.7	11,869,782.7
8	**Зарласан ногдол ашиг**	0.0	0.0
9	**Тайлант үеийн үр дүн**	5,827,565.8	5,827,565.8
10	**2021 оны 12-р сарын 31-нээрх үлдэгдэл**	189,061,330.5	189,061,330.5
11	**2022 оны 1-р сарын 1-нээрх үлдэгдэл**	189,061,330.5	189,061,330.5
12	Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын өөрчлөлт	-4,672,133.4	-4,672,133.4
13	**Дахин илэрхийлсэн үлдэгдэл**	184,389,197.1	184,389,197.1
15	Үндсэн хөрөнгийн өсөлт бууралт	195,478.2	195,478.2
17	Өмчид гарсан өөрчлөлт	-5,204.7	-5,204.7
18	Зарласан ногдол ашиг	0.0	0.0
19	Тайлант үеийн үр дүн	-96,049,184.1	-96,049,184.1

20	2022 оны 12-р сарын 31-наарх үлдэгдэл	89,908,984.7	89,908,984.7

2.4 Аудит хийсэн нэгтгэсэн мөнгөн гүйлгээний тайлан /мянган төгрөгөөр/

Код:	Тайлангийн үзүүлэлт	2021 оны 12-р сарын 31	2022 оны 12-р сарын 31
I	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ МӨНГӨН ОРЛОГЫН ДҮН (I)	186,929,322.1	50,331,598.2
11	ТАТВАРЫН ОРЛОГО	9,086,075.6	11,688,168.2
110	Орлогын албан татвар	7,272,326.2	8,229,714.3
1100	Хувь хүний орлогын албан татвар	7,686,434.7	8,660,313.1
1101	Хувь хүний орлогын албан татварын буцаан олголт	-414,108.5	-511,199.9
1103	ААН-ын орлогын албан татвар	0.0	80,601.1
113	Хөрөнгийн албан татвар	754,944.5	1,856,981.8
118	Бусад татвар, төлбөр, хураамж	1,058,804.9	1,601,472.1
1180	Бусад нийтлэг төлбөр, хураамж	431,847.2	361,165.8
1181	Газрын төлбөр	373,770.7	736,691.3
1182	Байгалийн нөөц ашигласны төлбөр	250,741.4	499,959.9
1183	Бусад татвар	2,445.6	3,655.1
12	ТАТВАРЫН БУС ОРЛОГО	73,759,696.3	35,032,886.8
120	Нийтлэг татварын бус орлого	9,176,560.6	8,850,209.0
121	Хөрөнгийн орлого	105,946.9	1,203,460.9
123	Улсын төсөв орон нутгийн төсөв хоорондын шилжүүлэг	64,477,188.8	24,979,217.0
13	ТУСЛАМЖ, САНХҮҮЖИЛТИЙН ОРЛОГО	104,083,550.2	3,610,543.3
II	НИЙТ ЗАРЛАГА ба ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН	163,990,711.3	35,999,902.5
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	163,990,711.3	35,999,902.5
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	71,085,171.4	33,975,589.9
2101	Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил	42,720,557.0	11,210,875.8
2102	Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл	5,895,708.2	1,734,398.2
2103	Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал	6,719,211.9	8,393,395.5
2104	Хангамж, бараа материалын зардал	3,009,932.5	3,167,646.8
2105	Нормативт зардал	2,778,515.4	44,375.4
2106	Эд хогшил, урсгал засварын зардал	925,573.0	860,974.2
2107	Томилолт, зочны зардал	177,699.0	274,038.8
2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	5,079,954.4	3,630,782.6
2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	3,778,020.0	4,659,102.5
213	УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	92,885,539.8	2,024,312.6
III	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (III)=(I)-(II)	22,938,610.9	14,331,695.7
IV	ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН МӨНГӨН ОРЛОГЫН ДҮН (IV)	70,881.4	130,991.1
V	ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН МӨНГӨН ЗАРДЛЫН ДҮН (V)	15,928,109.0	18,628,529.4
22	ХӨРӨНГИЙН ЗАРДАЛ	15,928,109.0	18,628,529.4
2200	Дотоод эх үүсвэрээр	15,928,109.0	18,628,529.4
VI	ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (VI)=(IV)-(V)	-15,857,227.6	-18,497,538.2
VII	САНХҮҮГИЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭНИЙ ДҮН	-1,095,747.1	-1,431,219.0
14	Бусад эх үүсвэр	91,267.0	63,318.2
23	ЭРГЭЖ ТӨЛӨГДӨХ ТӨЛБӨРИЙГ	1,097,183.0	1,442,283.4

	ХАССАН ЦЭВЭР ЗЭЭЛ		
25	**САНХҮҮГИЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЗАРДАЛ**	89,831.1	52,253.8
VIII	**НИЙТ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (VIII)=(III)+(VI)+(VII)**	5,985,636.2	-5,597,061.5
101	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эхний үлдэгдэл	9,806,283.1	15,791,919.2
20	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эцсийн үлдэгдэл	15,791,919.2	10,194,857.7

2.5 Аудит хийсэн төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан /мянган төгрөгөөр/

Код	Үзүүлэлт	Төлөвлөгөө	Төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан	Гүйцэтгэл зөрүү	Хувь
II	**НИЙТ ЗАРЛАГА БА ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН**	**51,592,321.00**	**44,508,132.84**	**7,084,188.16**	**86%**
21	**УРСГАЛ ЗАРДАЛ**	**29,529,025.50**	**26,457,736.49**	**3,071,289.01**	**90%**
210	**БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ**	**27,713,941.20**	**24,749,467.65**	**2,964,473.55**	**89%**
2101	**Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил**	**9,612,010.50**	**9,298,486.92**	**313,523.58**	**97%**
210101	Үндсэн цалин	7,999,084.90	7,562,921.40	436,163.50	95%
210102	Нэмэгдэл	1,110,717.70	1,082,922.25	27,795.45	97%
210103	Унаа хоолны хөнгөлөлт	46,550.00	245,942.77	(199,392.77)	528%
210104	Урамшуулал	211,227.10	281,654.07	(70,426.97)	133%
210105	Гэрээт ажлын хөлс	244,430.80	125,046.43	119,384.37	51%
2102	**Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл**	**1,201,626.70**	**1,124,741.08**	**76,885.62**	**94%**
210201	Тэтгэврийн даатгал	723,863.00	768,508.70	(44,645.70)	106%
210202	Тэтгэмжийн даатгал	123,500.70	92,909.95	30,590.75	75%
210203	ҮОМШӨ-ний даатгал	98,267.10	71,025.23	27,241.87	72%
210204	Ажилгүйдлийн даатгал	24,354.80	17,517.26	6,837.54	72%
210205	Эрүүл мэндийн даатгал	231,641.10	174,779.95	56,861.15	75%
2103	**Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал**	**8,232,333.20**	**7,954,320.06**	**278,013.14**	**97%**
210301	Гэрэл, цахилгаан	559,488.60	502,646.39	56,842.21	90%
210302	Түлш, халаалт	7,029,354.40	6,853,069.79	176,284.61	97%
210303	Цэвэр, бохир ус	643,490.20	598,603.87	44,886.33	93%
2104	**Хангамж, бараа материалын зардал**	**916,409.60**	**874,304.85**	42,104.75	95%
210401	Бичиг хэрэг	106,011.40	99,399.90	6,611.50	94%
210402	Тээвэр, шатахуун	624,750.60	605,074.91	19,675.69	97%
210403	Шуудан, холбоо, интернэтийн төлбөр	76,486.30	65,169.63	11,316.67	85%
210404	Ном, хэвлэл	7,062.70	3,663.44	3,399.26	52%
210405	Хог хаягдал зайлуулах, хортон мэрэгчдийн устгал, ариутгал	17,779.20	14,647.21	3,131.99	82%
210406	Бага үнэтэй, түргэн элэгдэх, ахуйн эд зүйлс	84,319.40	86,349.76	**(2,030.36)**	**102%**
2105	**Нормативт зардал**	**27,729.20**	**21,353.90**	6,375.30	77%
210502	Хоол, хүнс	21,550.00	17,020.90	**4,529.10**	**79%**
210503	Нормын хувцас, зөөлөн эдлэл	6,179.20	4,333.00	1,846.20	70%
2106	**Эд хогшил, урсгал засварын зардал**	**953,679.40**	**916,386.92**	37,292.49	96%
210601	Багаж, техник, хэрэгсэл	188,567.20	171,796.60	16,770.60	91%
210602	Тавилга	10,000.00	6,303.70	3,696.30	63%

210603	Хөдөлмөр хамгааллын хэрэглэл	540.00	522.00	**18.00**	**97%**
210604	Урсгал засвар	754,572.20	737,764.62	16,807.58	98%
2107	**Томилолт, зочны зардал**	**223,333.80**	**206,291.70**	**17,042.10**	**92%**
210702	Дотоод албан томилолт	223,333.80	206,291.70	17,042.10	92%
2108	**Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж**	**3,277,949.70**	**2,325,827.18**	952,122.52	71%
210801	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний төлбөр хураамж	3,180,262.90	2,239,749.81	940,513.09	70%
210802	Аудит, баталгаажуулалт, зэрэглэл тогтоох	3,241.00	680.00	2,561.00	21%
210803	Даатгалын үйлчилгээ	20,124.90	18,234.45	1,890.45	91%
210804	Тээврийн хэрэгслийн татвар	8,718.20	7,274.49	1,443.72	83%
210805	Тээврийн хэрэгслийн оношилгоо	2,892.00	1,833.70	**1,058.30**	**63%**
210806	Мэдээлэл, технологийн үйлчилгээ	23,748.80	21,090.00	2,658.80	89%
210807	Газрын төлбөр	38,761.90	36,792.40	1,969.50	95%
210809	Улсын мэдээллийн маягт хэвлэх, бэлтгэх	200.00	172.33	**27.67**	**86%**
2109	**Бараа үйлчилгээний бусад зардал**	**3,268,869.10**	**2,027,755.05**	1,241,114.05	62%
210901	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	3,172,857.90	1,945,880.82	**1,226,977.08**	**61%**
210902	Хичээл үйлдвэрлэлийн дадлага хийх	96,011.20	81,874.23	**14,136.97**	**85%**
212	**ТАТААС**	**100,000.00**	**99,999.60**	0.40	100%
2122	**Хувийн хэвшлийн байгууллагад олгох татаас**	**100,000.00**	**99,999.60**	0.40	100%
212201	Хувийн хэвшлийн байгууллагад олгох татаас	100,000.00	99,999.60	0.40	100%
213	**УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ**	**1,715,084.30**	**1,608,269.24**	**106,815.06**	**94%**
2131	**Засгийн газрын урсгал шилжүүлэг**	**747,999.90**	**713,106.21**	34,893.69	95%
213101	Засгийн газрын дотоод шилжүүлэг	747,999.90	713,106.21	**34,893.69**	**95%**
2132	**Бусад урсгал шилжүүлэг**	**967,084.40**	**895,163.04**	71,921.37	93%
213203	Нийгмийн халамжийн тэтгэвэр, тэтгэмж	130,000.00	93,230.50	**36,769.50**	**72%**
213204	Ажил олгогчоос олгох бусад тэтгэмж, урамшуулал	305,058.00	294,577.62	10,480.38	97%
213207	Тэтгэвэрт гарахад олгох нэг удаагийн мөнгөн тэтгэмж	193,570.40	190,473.81	**3,096.59**	**98%**
213209	Нэг удаагийн тэтгэмж, шагнал урамшуулал	338,456.00	316,881.10	**21,574.90**	**94%**
22	**ХӨРӨНГИЙН ЗАРДАЛ**	**20,005,570.00**	**16,861,087.65**	**3,144,482.35**	**84%**
220001	Барилга байгууламж	194.40	-	194.40	0%
221001	Их засвар	654,750.30	537,218.86	117,531.44	82%
223001	Бусад хөрөнгө	19,350,625.30	16,323,868.79	3,026,756.51	84%
23	**ЭРГЭЖ ТӨЛӨГДӨХ ТӨЛБӨРИЙГ ХАССАН ЦЭВЭР ЗЭЭЛ**	**2,057,725.50**	**1,189,308.70**	868,416.80	58%
230001	Эргэж төлөгдөх зээл	2,057,725.50	1,189,308.70	868,416.80	58%
III	**ЗАРДЛЫГ САНХҮҮЖҮҮЛЭХ ЭХ ҮҮСВЭР**	**51,592,321.00**	**40,856,746.95**	10,735,574.05	79%

32	**ОРОН НУТГИЙН ТӨСВӨӨС САНХҮҮЖИХ**	**41,588,063.50**	**39,345,802.12**	2,242,261.38	95%
320001	Орон нутгийн төсвөөс	31,445,394.90	29,470,309.27	1,975,085.63	94%
320002	Орон нутгийн хөгжлийн сангаас санхүүжих	10,142,668.60	9,875,492.85	**267,175.75**	**97%**
35	**ТӨСӨВТ БАЙГУУЛЛАГЫН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНААС**	**9,004,257.50**	**1,510,944.83**	7,493,312.67	17%
350001	Үндсэн үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	430,068.20	1,314,969.54	-884,901.34	306%
350002	Туслах үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	287,353.30	195,975.29	91,378.01	68%
350003	Урьд оны үлдэгдлээс санхүүжих	8,286,836.00	-	8,286,836.00	0%
36	**ТУСЛАМЖИЙН ЭХ ҮҮСВЭРЭЭС САНХҮҮЖИХ**	**1,000,000.00**	-	1,000,000.00	0%
360001	Тусламжийн эх үүсвэрээс санхүүжих	1,000,000.00	-	1,000,000.00	0%

2.6 Аудит хийсэн нэмэлт төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан /мянган төгрөгөөр/

Код	Үзүүлэлт	ТЕЗ цэвэр дүн
II	**НИЙТ ЗАРЛАГА БА ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН**	**2,572,737.82**
21	**УРСГАЛ ЗАРДАЛ**	**2,572,737.82**
210	**БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ**	**2,412,239.11**
2101	**Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил**	**78,208.14**
210101	Үндсэн цалин	36,849.81
210104	Урамшуулал	12,060.00
210105	Гэрээт ажлын хөлс	29,298.34
2102	**Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл**	**6,687.99**
210201	Тэтгэврийн даатгал	6,687.99
2103	**Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал**	**4,510.31**
210301	Гэрэл, цахилгаан	4,210.31
210302	Түлш, халаалт	300.00
2104	**Хангамж, бараа материалын зардал**	**202,027.43**
210401	Бичиг хэрэг	7,796.76
210402	Тээвэр, шатахуун	124,752.44
210403	Шуудан, холбоо, интернэтийн төлбөр	936.90
210406	Бага үнэтэй, түргэн элэгдэх, ахуйн эд зүйлс	68,541.33
2105	**Нормативт зардал**	**23,021.50**
210501	Эм, бэлдмэл, эмнэлгийн хэрэгсэл	60.00
210502	Хоол, хүнс	22,866.50
210503	Нормын хувцас, зөөлөн эдлэл	95.00
2106	**Эд хогшил, урсгал засварын зардал**	**116,215.70**
210601	Багаж, техник, хэрэгсэл	55,317.85
210602	Тавилга	17,640.00
210603	Хөдөлмөр хамгааллын хэрэглэл	60.00
210604	Урсгал засвар	43,197.85
2107	**Томилолт, зочны зардал**	**67,747.10**
210702	Дотоод албан томилолт	67,747.10
2108	**Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж**	**1,190,994.70**
210801	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний төлбөр хураамж	1,190,177.70
210802	Аудит, баталгаажуулалт, зэрэглэл тогтоох	817.00
2109	**Бараа үйлчилгээний бусад зардал**	**722,826.25**
210901	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	633,983.45
210902	Хичээл үйлдвэрлэлийн дадлага хийх	88,842.80
213	**УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ**	**160,498.70**
2132	**Бусад урсгал шилжүүлэг**	**3,455.00**
213209	Нэг удаагийн тэтгэмж, шагнал урамшуулал	3,455.00

2133	**Олгосон санхүүжилт, шилжүүлэг**	**157,043.70**
213503	Төсвийн захирагчдаас олгосон санхүүжилт, төвлөрүүлэх шилжүүлэг	88,575.90
213405	Орон нутгийн төсвийн ерөнхийлөн захирагчдад олгох татаас, нэмэлт санхүүжилт төвлөрүүлэх шилжүүлэг	68,467.81
I	**ЗАРДЛЫГ САНХҮҮЖҮҮЛЭХ ЭХ ҮҮСВЭР**	**2,477,631.11**
1311	**Нэмэлт санхүүжилтийн орлого**	**2,477,631.11**
131101	Төрийн болон орон нутгийн өмчит бус этгээдээс авсан хандив, тусламж	1,109,993.06
131103	ЗГНХ,ЗДНХөрөнгө,түүнтэй адилтгах ангилагдаагүй нөөц хөрөнгөөс тухайн төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө	185,251.15
131104	Дээд шатны төсвийн захирагчийн төсөвт тусгагдсан төсвөөс доод шатны төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө	839,634.04
131105	Төсвийн байгууллагын үндсэн үйл ажиллагааны хүрээнд бий болсон нэмэлт орлого	342,752.86
III	**НИЙТ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (III)=(II)-(I)**	**(95,106.71)**
9	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эхний үлдэгдэл	95,106.71

3. САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГА

3.1 Байгууллага, түүний үйл ажиллагаа

Говь-Алтай аймгийн Төсвийн ерөнхийлөн захирагч нь Монгол Улсын үндсэн хууль болон бусад хууль тогтоомжийн чиг үүргийг хэрэгжүүлж, нутгийн өөрөө удирдах ёсны чадавхыг дээшлүүлэх, эдийн засаг нийгмийг хөгжүүлэх ойрын бодлогыг зөв зохистой тодорхойлох, иргэдийн ашгийг хамгаалан, сайн сайхан амьдрах орчин бүрдүүлэх хүний хөгжлийг бүх талаар хангах гэсэн эрхэм зорилготой.

3.2 Байгууллагын гадаад, дотоод орчин

Байгууллага нь үйл ажиллагаандаа Төрийн албаны тухай хууль, Төсвийн тухай хууль, Монгол улсын засаг захиргаа, нутаг дэвсгэрийн нэгж, түүний удирдлагын тухай, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль, Шилэн дансны тухай хууль, Төрийн хэмнэлтийн тухай хуулийг мөрдөж ажиллаж байна.

Төрийн хэмнэлтийн тухай хуулийг 2022 оны 4 дүгээр сарын 29-ний өдөр баталсан. Энэ хуулийн зорилт нь төр, түүний бүх шатны байгууллага, нийтийн алба, тэдгээрийн үйл ажиллагаанд санхүүгийн сахилга батыг мөрдүүлж, ил тод байдлыг хангах, үр ашгийг нэмэгдүүлэх, үрэлгэн байдлыг хязгаарлах, хяналт тавихтай холбогдсон харилцааг зохицуулахад оршино.

Монгол Улсын Засгийн газрын 2022 оны 5 дугаар сарын 25-ны өдрийн "Төрийн хэмнэлтийн тухай хуулийг хэрэгжүүлэх зарим арга хэмжээний тухай" 203 дугаар тогтоол, "Хууль хэрэгжүүлэх зарим арга хэмжээний тухай" 204 дүгээр тогтоол гарсан.

Тайлант хугацаанд байгууллагын үйл ажиллагаа, санхүү, нягтлан бодох бүртгэлд мөрддөг хууль тогтоомж болон бодлого чиглэлд дараах өөрчлөлтүүд орсон байна. Үүнд:

- Төсвийн тухай хуулийн зарим заалтыг өөрчлөн найруулсан
- Хөдөлмөрийн тухай хуулийн шинэчилсэн найруулгыг 2022 оны 01 дүгээр сарын 01-ний өдрөөс эхлэн дагаж мөрдсөн
- Төрийн хэмнэлтийн тухай хуулийг Монгол Улсын 2022 оны төсвийн тухай хуульд өөрчлөлт оруулах тухай хууль хүчин төгөлдөр болсон өдрөөс эхлэн дагаж мөрдсөн
- Төрийн албаны тухай хуульд 2022 оны 4 дүгээр сарын 22, 7 дугаар сарын 5, 11 дүгээр сарын 11-ний өдөр нэмэлт өөрчлөлт орсон
- Нийтийн мэдээллийн ил тод байдлын хуулийн шинэчилсэн найруулгыг 2022 оны 5 дугаар сарын 01-ний өдрөөс эхлэн дагаж мөрдсөн
- Засгийн газрын 2022 оны 3 дугаар сарын 9-ний өдрийн 107 дугаар тогтоолоор төрийн үйлчилгээний албан хаагчийн цалингийн доод хэмжээг шинэчлэн тогтоосон байна.

Байгууллагын удирдлагын хэрэгжүүлж байгаа дотоод хяналтуудаас төлөвлөлтийн үе шатанд аудитад хамааралтай хяналтыг авч үзэж, гүйцэтгэх үе шатанд хяналтын сорил гүйцэтгэсний үр дүнд дотоод хяналтын үйл ажиллагааны зохион байгуулалт, хэрэгжилт үр нөлөөтэй байна.

Байгууллагын дотоод хяналтын үр нөлөөтэй байдлын талаар дүгнэлт гаргах зорилгоор бус нөхцөл байдалд тохирсон аудитын горимуудыг оновчтой төлөвлөхийн тулд аудитад хамаарах дотоод хяналтын талаар ойлголттой болсон. Дотоод хяналтын бүрэлдэхүүн хэсгийн талаар судалж эрсдэлтэй асуудлыг тодорхойлж баримтжуулав.

Дотоод аудитын чиг үүрэг, түүний гүйцэтгэсэн ажлын найдвартай байдлын талаар ойлголт олж авснаар дотоод аудитын ажлыг аудитад ашиглахгүй гэж шийдвэрлэсэн. Санхүүгийн хяналт, дотоод аудитын алба нь 2022 онд төлөвлөгөөт 79, төлөвлөгөөт бус 8, нийт 87

байгууллагад хяналт шалгалт хийж, нийт 485.1 сая төгрөгийн төлбөрийн акт тогтоож, 40.5 сая төгрөгийн 103 заалттай 38 албан шаардлага хүргүүлсэн байна.

3.3 Санхүүгийн тайлагналын үзэл баримтлал

Санхүүгийн тайланг бүх материаллаг зүйлсийн хувьд холбогдох санхүүгийн тайлагналын үзэл баримтлалын дагуу бэлтгэсэн эсэх талаар аудитор санал дүгнэлтээ илэрхийлснээр санхүүгийн тайлангийн зорилтот хэрэглэгчдийн зүгээс үзүүлэх итгэл үнэмшлийн хэмжээг нэмэгдүүлэхэд санхүүгийн тайлангийн аудитын зорилго оршино.

Говь-Алтай аймгийн Төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн 2022 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан дахь ажил гүйлгээг аккруэл сууриар хөтөлж, нийтлэг зорилготой, үнэн зөв толилуулгын үзэл баримтлалын дагуу бэлтгэсэн байна. Аймгийн Засаг даргын 2021 оны А/606 дугаар захирамжаар баталсан "Төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын баримт бичиг"-ийг мөрдөж ажиллаж байна.

Тус байгууллагын мөрдөж байгаа Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын баримт бичиг нь холбогдох хууль тогтоомж, нягтлан бодох бүртгэлийн стандартад нийцсэн, тус байгууллагын үйл ажиллагааны онцлогт тохирсон байна.

3.4 Нягтлан бодох бүртгэлийн гол бодлого, толилуулгад гарсан өөрчлөлтүүд

Говь-Алтай аймгийн Төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн 2022 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайланг Сангийн сайдын 2015 оны 341 дүгээр тушаалаар баталсан "Төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн болон Засгийн газрын санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, тодруулга бэлтгэх журам"-ын дагуу бэлтгэсэн байна.

Нийт хөрөнгийн дүн өмнөх оноос 101,077.6 сая төгрөгөөр буюу 49.5 хувиар буурсан байна. Төрийн үйлчилгээний чанар хүртээмжийг нэмэгдүүлэх зорилгоор санхүүгийн хувьд хагас бие даалгаж, үр дүн, чанар, бодит гүйцэтгэлд үндэслэн санхүүжүүлэхээр болсон боловсрол, эрүүл мэндийн салбарын байгууллагууд, босоо удирдлагатай зохион байгуулалтад шилжүүлсэн байгууллагуудын хөрөнгийг орон нутгийн төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн тайлангаас улсын төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн тайланд шилжүүлсэн нь голчлон нөлөөлжээ.

3.4.1 Мөнгөн хөрөнгө

Мөнгөн хөрөнгийн дансны эцсийн үлдэгдэл 10,194.9 сая төгрөг болж, өмнөх оноос 5,597.1 сая төгрөгөөр *буурсан* байна.

Хүснэгт 1. Мөнгөн хөрөнгийн үлдэгдэл */сая төгрөг/*

Үзүүлэлт	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл	Өсөлт (+), Бууралт (-)
Кассад байгаа бэлэн мөнгө	2.3	1.3	**(1.0)**
Банканд байгаа бэлэн мөнгө	**15,789.6**	**10,193.6**	**(5,596.0)**
Төгрөг	**15,789.6**	**10,193.6**	**(5,596.0)**
Төрийн сангийн харилцах	14,359.9	9,224.1	**(5,135.8)**
Арилжааны банк дахь харилцах	1,334.7	969.5	**(365.2)**
Нэмэлт санхүүжилтийн харилцах	95.1	0	**95.1**
Дүн	**15,791.9**	**10,194.9**	**(5,597.1)**

Эх сурвалж: Говь-Алтай аймгийн Төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн 2022 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан

Кассад байгаа бэлэн мөнгө дансны эцсийн үлдэгдэлд "Нийтлэг үйлчилгээ" ОНТҮГ-ийн 0.6 сая, "Ундарга-Алтай" ААТҮГ-ын 0.7 сая төгрөг байна.

Төрийн сангийн харилцах дансны эхний үлдэгдэл 15,789.6 сая, эцсийн үлдэгдэл 10,193.6 сая төгрөг болж буурсан байна.

Тайлант онд арилжааны банк дахь харилцах дансны эхний үлдэгдэл 1,334.7 сая төгрөгөөс эцсийн үлдэгдэл 969.5 сая төгрөг болж 365.2 сая төгрөгөөр буурсан нь "Алтай орон

сууцны корпораци" ААТҮГ-ын дансанд үлдэгдэлтэй байсан орон сууцны төлбөр төвлөрсөнтэй холбоотой.

Гүйцэтгэл үр дүнгээр санхүүждэг Эрүүл мэндийн төвүүдийн нэмэлт санхүүжилтийн харилцах дансны эхний үлдэгдэл 95.1 сая төгрөгийг улсын төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн тайланд шилжүүлсэн.

3.5.2 Авлага

Авлага дансны эцсийн үлдэгдэл 12,877.5 сая төгрөг болж, өмнөх оноос 1,149.2 сая төгрөгөөр буурсан байна.

Хүснэгт 2. Авлагын үлдэгдэл

/сая төгрөг/

Үзүүлэлт	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл	Өсөлт (+), Бууралт (-)
Ажиллагчтай холбогдсон авлага	47.6	24.4	(23.1)
Төлбөртэй үйлчилгээний авлага	1,936.8	6.6	(1,930.2)
Зээлийн хүүгийн авлага	104.8	101.4	(3.4)
Дансны авлага /ТӨҮГ/	5,669.9	5,379.1	(290.8)
Татвар, НДШ-ийн авлага /ТӨҮГ/	25.0	4.6	(20.3)
Байгууллагаас авах авлага	1,348.5	2,301.4	952.8
Хувь хүмүүсээс авах авлага	1,447.8	1,406.4	(41.3)
Зээлийн авлага	3,446.5	3,653.6	207.2
Дүн	**14,026.8**	**12,877.5**	**(1,149.2)**

Эх сурвалж: Говь-Алтай аймгийн Төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн 2022 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан

Сангийн яам, Говь-Алтай аймгийн Засаг даргын тамгын газар хооронд байгуулсан дамжуулан зээлдүүлэх гэрээгээр "Ундарга-Алтай" ААТҮГ-т олгосон МОН-2301 төслийн зээлийн үндсэн төлбөр 4,626.6 сая төгрөгөөс хугацаа хэтэрсэн 2,444.1 сая төгрөг, тооцоолсон алданги 19,048.6 сая төгрөгийг Өрийн удирдлагын тухай хуулийн 32 дугаар зүйлийн 32.6.1 дэх заалт, Засгийн газрын 2021 оны 211 дүгээр тогтоолоор батлагдсан "Засгийн газрын гадаад зээллэгийн хөрөнгийг дамжуулан зээлдүүлэх журам"-ын 4.6-д заасны дагуу төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн улсын төсвөөс авах санхүүгийн дэмжлэгээс тухай бүр суутган тооцохоор болсон байна. Тухайлбал 2022 онд тус санхүүгийн дэмжлэгээс 529.4 сая төгрөгийг суутган тооцсон байна. "Ундарга-Алтай" ААТҮГ-т төлсөн төсөвт байгууллагуудын цэвэр бохир усны төлбөрөөс 295.5 сая төгрөгийг суутган тооцож, үлдэгдэл 252.9 сая төгрөгийг татаас санхүүжилтийн авлагаар тусгасан.

Авлагын дансны үлдэгдэл 1,149.2 сая төгрөгөөр буурахад гүйцэтгэл, үр дүнгээр санхүүжих байгууллагуудын авлагын эхний үлдэгдлийг шилжүүлсэн нь голлон нөлөөлжээ.

3.5.3 Урьдчилгаа

Урьдчилгаа дансны эцсийн үлдэгдэл 165.4 сая төгрөг болж, өмнөх оноос 1.2 сая төгрөгөөр өссөн байна.

Хүснэгт 3. Урьдчилгаа дансны үлдэгдэл

/сая төгрөг/

Үзүүлэлт	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл	Өсөлт (+), Бууралт (-)
Урьдчилж гарсан зардал	164.20	165.44	1.23
Урьдчилгаа тооцоо	**0.01**	**0.00**	-0.01
Цалингийн урьдчилгаа	0.01	-	-0.01
Дүн	**164.21**	**165.44**	**1.22**

Эх сурвалж: Говь-Алтай аймгийн Төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн 2022 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан

Урьдчилгаа дансны эцсийн үлдэгдэлд "Солонго дулааны станц" ААТҮГ-ын шугам сүлжээний ажлыг улсын комисс хүлээж аваагүйтэй холбоотой 149.0 сая төгрөг бүртгэлтэй байна.

Монгол Улсын Эрчим хүчний сайдын 2022 оны 11 дүгээр сарын албан бичгээр "Замын үүд дулааны станц" ТӨҮГ-ын уурын зуухны халаалтын тогоог ашиглалтын журмаар авч ашиглах шийдвэр гарч уурын зуухны халаалтын тогоог авчрахтай холбоотой 16.4 сая төгрөгийг "Эрдэнэ сумын Эрчим хүч" ААТҮГ-аас шилжүүлсэн боловч, хөрөнгийг хүлээлцээгүй байна.

3.5.4 Бараа материал

Бараа материалын дансны эцсийн үлдэгдэл 4,015.3 сая төгрөг болж, өмнөх оноос 5,424.4 сая төгрөгөөр буурсан байна.

Хүснэгт 4. Бараа материалын үлдэгдэл

/сая төгрөг/

Үзүүлэлт	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл	Өсөлт (+), Бууралт (-)
Түүхий эд материал	**1,956.1**	**257.8**	**-1,698.4**
Тусгай зориулалттай материал	1,263.5	181.8	-1,081.7
Эм боох материал	692.7	76.0	-616.7
Бэлэн бүтээгдэхүүн	**210.1**	**125.7**	**0.0**
Хангамжийн материал	**5,292.0**	**1,554.8**	**-3,737.2**
Бичиг хэргийн материал	116.2	37.4	-78.8
Аж ахуйн материал	2,853.6	1,027.6	-1,826.0
Сэлбэг хэрэгсэл	43.2	71.6	28.5
Түлш, шатах тослох материал	371.9	50.1	-321.8
Барилгын засварын материал	125.4	29.8	-95.5
Хүнсний материал	171.7	0.0	-171.7
Бусад хангамжийн материал	1,610.1	338.3	-1,271.8
Биологийн хөрөнгө	**23.3**	**25.5**	**2.2**
Мал амьтад	**2,042.5**	**2,051.5**	**9.0**
Дүн	**9,524.1**	**4,015.3**	**-5,424.4**

Эх сурвалж: Говь-Алтай аймгийн Төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн 2022 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан

Тайлант онд бараа материал худалдан авсан 4,112.6 сая, хандив 128.8 сая, балансаас балансд шилжүүлэн авсан 631.8 сая, нийт 4,873.2 сая төгрөгөөр тус тус нэмэгдэж, зарцуулсан 4,348.9 сая, шилжүүлсэн 292.8 сая, бүтцийн өөрчлөлтөөр шилжүүлсэн 5,675.9 сая, нийт 10,317.6 сая төгрөгийг хассан байна.

Бараа материалын үлдэгдлийн бууралтад гүйцэтгэл, үр дүнгээр санхүүжих болон бүтцийн өөрчлөлтөөр улсын төсвийн ерөнхийлөн захирагчид шилжсэн байгууллагуудын 5,675.9 сая төгрөгийн эргэлтийн хөрөнгийг шилжүүлсэн нь нөлөөлжээ.

3.5.5 Нөөцийн бараа

Нөөцийн бараа материалын дансны эцсийн үлдэгдэл 416.6 сая төгрөг болж, өмнөх оноос 64.4 сая төгрөгөөр өссөн байна.

Хүснэгт 5. Нөөцийн барааны үлдэгдэл */сая төгрөг/*

Үзүүлэлт	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл	Өсөлт (+), Бууралт (-)
Барааны нөөц	30.5	62.7	32.2
Үрийн нөөц	109.7	109.7	-
Тэжээлийн нөөц	108.6	136.2	27.6
Бусад нөөц	103.4	107.9	4.5
Дүн	**352.2**	**416.6**	**64.4**

Эх сурвалж: Говь-Алтай аймгийн Төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн 2022 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан

Нөөцийн бараа материал дансны үлдэгдэлд Хоршоо хөгжүүлэх сан, Орон нутгийн хөгжлийн сангийн эх үүсвэрээр бэлтгэсэн хөрөнгө бүртгэлтэй байна.

3.5.6 Бусад эргэлтийн хөрөнгө

Бусад эргэлтийн хөрөнгө дансны эцсийн үлдэгдэл 5,543.8 сая төгрөг болж, өмнөх оноос 1,999.5 сая төгрөгөөр буурсан байна.

Хүснэгт 6. Бусад эргэлтийн хөрөнгийн үлдэгдэл /сая төгрөг/

Үзүүлэлт	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл	Өсөлт (+), Бууралт (-)
Бусад эргэлтийн хөрөнгө /ТӨҮГ/+Бусад	41.1	41.1	-
БЗЭБуй эргэлтийн хөрөнгө /ТӨҮГ/	3,503.3	5,502.8	1,999.5
Дүн	**3,544.4**	**5,543.8**	**1,999.5**

Эх сурвалж: Говь-Алтай аймгийн Төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн 2022 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан

Бусад эргэлтийн хөрөнгийн дансны үлдэгдэлд аймаг, сумдын Орон нутгийн хөгжлийн сангийн хөрөнгөөр он дамнан хэрэгжиж байгаа, хүлээж аваагүй хөрөнгийг хуримтлуулж бүртгэсэнтэй холбоотой. Мөн Тариалан эрхлэлтийг дэмжих санд 682.9 сая төгрөгийн машин, тоног төхөөрөмж, "Алтай орон сууцны корпорац" ААТҮГ-ын дансанд 230.0 сая төгрөгийн борлуулах зорилгоор эзэмшиж байгаа хөрөнгө бүртгэлтэй байна.

3.5.8 Үндсэн хөрөнгө

Үндсэн хөрөнгийн дансны эцсийн үлдэгдэл цэвэр дүнгээр 70,236.7 сая төгрөг болж, өмнөх оноос 90,887.6 сая төгрөгөөр буурсан байна.

Хүснэгт 7. Үндсэн хөрөнгийн үлдэгдэл /сая төгрөг/

Үзүүлэлт	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл	Өсөлт (+), Бууралт (-)
Биет хөрөнгө	**154,962.9**	**62,193.4**	**(92,769.6)**
Барилга, байгууламж, орон сууц	121,272.6	38,908.4	(82,364.2)
Авто-тээврийн хэрэгсэл	3,007.3	2,522.3	(485.0)
Машин тоног төхөөрөмж(компьютер)	9,941.0	3,894.2	(6,046.7)
Тавилга, аж ахуйн эд хогшил	3,703.0	655.7	(3,047.3)
Зам, гүүрийн байгууламж	8,686.9	7,855.4	(831.6)
Түүх соёл, музейн дурсгалт зүйлс	1,412.5	298.4	(1,114.2)
Бусад үндсэн хөрөнгө	6,018.4	7,990.6	1,972.2
Дуусаагүй барилга, байгууламж	200.0	-	(200.0)
Ном	721.2	68.3	(652.8)
Биет бус хөрөнгө	**6,161.3**	**8,043.3**	**1,882.0**
Программ хангамж	58.8	108.2	49.4
Бусад биет бус хөрөнгө	6,102.6	7,935.2	1,832.6
Дүн	**161,124.3**	**70,236.7**	**(90,887.6)**

Тайлант онд үндсэн хөрөнгө өөрийн хөрөнгөөр бэлтгэсэн 560.2 сая, хандиваар хүлээн авсан 3,485.6 сая, балансаас баланст шилжүүлэн авсан 2,580.6 сая, бусад эх үүсвэрээр 10,591.7 сая, бүтцийн өөрчлөлтөөр шилжүүлсэн авсан 5.7 сая, дахин үнэлгээний нэмэгдэл 1,085.1 сая төгрөгөөр тус тус нэмэгдэж, худалдсан 1,387.8 сая, акталсан 960.9 сая, балансаас баланст шилжүүлсэн 3,216.0 сая, бүтцийн өөрчлөлтөөр шилжүүлсэн 122,970.6 сая, бусад 1,463.9 сая, дахин үнэлгээний хорогдол 819.8 сая төгрөгийг хассан байна.

3.5.9 Өр төлбөр

Нийт өр төлбөрийн дансны эцсийн үлдэгдэл 13,541.2 сая төгрөг болж, өмнөх оноос 1,925.2 сая төгрөгөөр буурсан байна.

Хүснэгт 8. Нийт өр төлбөрийн үлдэгдэл /сая төгрөг/

Үзүүлэлт	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл	Өсөлт (+), Бууралт (-)
Богино хугацаат өр төлбөр	**4,054.2**	**2,557.2**	**(1,497.1)**
Богино хугацаат зээлийн өглөг	31.7	-	(31.7)
Өглөг	1,636.5	1,322.2	(314.4)
Урьдчилж орсон орлого	2,385.9	1,235.0	(1,151.0)
Урт хугацаат өр төлбөр	**11,412.2**	**10,984.1**	**(428.1)**
Урт хугацаат зээл	11,412.2	10,984.1	(428.1)
Дүн	**15,466.5**	**13,541.2**	**(1,925.2)**

Эх сурвалж: Говь-Алтай аймгийн Төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн 2022 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан

Өр төлбөрийн үлдэгдлийн бууралтад гүйцэтгэл, үр дүнгээр санхүүжих болон бүтцийн өөрчлөлтөөр улсын төсвийн ерөнхийлөн захирагчид шилжсэн байгууллагуудын өр төлбөрийг шилжүүлсэн нь голчлон нөлөөлжээ.

Урт хугацаат өр төлбөр 10,984.1 сая төгрөг болж өмнөх оноос 428.1 сая төгрөгөөр буурсан.

Хөгжлийн банкнаас орон сууцны ашигтай талбайн хэмжээг 1м2-ийг 1.36 сая төгрөгөөр тооцсон боловч иргэдэд 1.4 сая төгрөгөөр борлуулснаар талбайн үнийн зөрүү 204.7 сая төгрөгийн орлогыг "Алтай орон сууцны корпорац" ААТҮГ урьдчилж орсноор тайлагнажээ.

Урт хугацаат зээлийн үлдэгдэлд дараах өр төлбөрүүд байна. Тухайлбал:

- "Алтай орон сууцны корпорац" ААТҮГ нь орон сууц, зогсоолын үнэ болох 7,830.6 сая төгрөгийг Хөгжлийн банканд төлөхөөр урт хугацаат өглөгийг 2019 онд тайлагнасан. Үүнээс 2020 онд 1,150.0 сая төгрөгийг, 2022 онд 180.9 сая төгрөгийг төлж 6,499.7 сая төгрөгийн үлдэгдэлтэй ба тайлант хугацааны эцэст зээлийн хүү 198.0 сая төгрөг, хуримтлагдсан хүү 18.2 сая төгрөг, алдангийн 28.5 сая төгрөгийн, нийт 6,744.4 сая төгрөгийн урт хугацаат өр төлбөрийн үлдэгдэлтэй байна.
- Сангийн яам, Говь-Алтай аймгийн Засаг даргын Тамгын газар хооронд байгуулсан дамжуулан зээлдүүлэх гэрээгээр "Ундарга-Алтай" ААТҮГ-т олгосон МОН-2301 төслийн 4,202.5 сая төгрөгийн зээлийн үлдэгдэл бүртгэлтэй.
- "Солонго дулааны станц" ААТҮГ нь аймгийн Жижиг дунд үйлдвэрлэлийг дэмжих сангаас авсан 150.0 сая төгрөгийн зээлээс үндсэн зээл, хүү төлөөгүй тайлант оны эцэст 37.2 сая төгрөг болсон байна.

3.5.10 Засгийн газрын хувь оролцоо

Засгийн газрын хувь оролцоо дансны эцсийн үлдэгдэл 89,909.0 сая төгрөг болж, өмнөх оноос 99,152.3 сая төгрөгөөр буурсан байна.

Хүснэгт 9. Засгийн газрын хувь оролцоо /сая төгрөг/

Үзүүлэлт	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл	Өсөлт (+), Бууралт (-)
Засгийн газрын оруулсан капитал /Засгийн газрын сан/ орон нутгийн сан	57,060.4	17,764.8	(39,295.6)
Өмч /төрийн/ /ТӨҮГ/	16,661.8	16,797.6	135.8
Эздийн өмчийн бусад хэсэг /ТӨҮГ/	53.7	-	(53.7)
Хуримтлагдсан үр дүн	**115,285.5**	**55,346.6**	**(59,938.9)**
Өмнөх үеийн үр дүн	69,259.4	143,970.7	74,711.3
Тайлант үеийн үр дүн	5,827.6	(96,049.2)	(101,876.7)
Хөрөнгийн дахин үнэлгээний зөрүү	40,198.5	7,425.0	(32,773.4)
Дүн	**189,061.3**	**89,909.0**	**(99,152.3)**

Эх сурвалж: Говь-Алтай аймгийн Төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн 2022 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан

УСНББОУС-3 дагуу гүйцэтгэл, үр дүнгээр санхүүждэг, бүтцийн өөрчлөлтөөр шилжсэн байгууллагуудын авлага, өглөг, Засгийн газрын сан, дахин үнэлгээний нэмэгдлийг өмнөх үеийн үр дүн дансанд хаасан байна.
Хөрөнгийн дахин үнэлгээний зөрүү 32,773.4 сая төгрөгөөр буурсан нь үлдэх өртөггүй, хуримтлагдсан элэгдлээрээ анхны өртгөө бүрэн нөхсөн хөрөнгийг данснаас хассантай холбоотой.

3.5 Төсвийн төлөвлөлт, гүйцэтгэл, нэмэлт төсөв

Төсвийн тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.1-д заасны дагуу төсвийг төлөвлөх, хэрэгжүүлэх, тайлагнахад эрх бүхий байгууллага, төсвийн захирагч нь тус хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.1-д заасан төсвийн зарчмыг мөрдлөг болгож, хэрэгжүүлэх үүрэгтэй.

3.5.1 Төсвийн төлөвлөлт

Аймгийн 2022 оны төсвийн төсөлд санхүүжүүлэх эх үүсвэрийг улсын төсвөөс 19,091.3 сая төгрөг, татварын болон татварын бус орлогоос 2,735.7 сая төгрөг, орон нутгийн хөгжлийн нэгдсэн сангаас 10,967.0 сая төгрөг, орон нутгийн хөгжлийн сангийн урьд оны үлдэгдлээс 3,578.1 сая төгрөг, аймгийн төсвийн урьд оны үлдэгдлээс 830.0 сая төгрөг, тусгай сангийн үлдэгдлээс 200.0 сая төгрөг, жижиг дунд үйлдвэрлэлийг дэмжих сангийн эргэн төлөлтөөс 358.0 сая төгрөг, орон нутгийн сангаас 1,000.0 сая төгрөгийг тус тус бүрдүүлж нийт зарлагыг 38,760.1 сая төгрөгөөр тооцон төлөвлөж аймгийн Иргэдийн Төлөөлөгчдийн хуралд өргөн барьсан байна.

Аймгийн 2022 оны төсвийг төсвийн төслийн саналд тусгасан дүнгээр буюу нийт зардлыг 38,760.1 сая төгрөгөөр баталсан байна.

3.5.2 Төсвийн гүйцэтгэл

Тайлант оны төсвийн зардлыг 3 удаагийн тодотголоор 3,653.9 сая төгрөгөөр бууруулсан байна. Төсвийн захирагчийн хэрэгжүүлэх 18 хөтөлбөрийн арга хэмжээг санхүүжүүлэхээр улсын төсвөөс 15,103.7 сая, татварын болон татварын бус орлогоос 3,595.7 сая, орон нутгийн хөгжлийн нэгдсэн сангаас 10,142.7 сая, орон нутгийн хөгжлийн сангийн урьд оны үлдэгдлээс 3,898.1 сая, аймгийн төсвийн урьд оны үлдэгдлээс 1,808.0 сая, тусгай сангийн үлдэгдэл 200.0 сая төгрөг, жижиг дунд үйлдвэрлэлийг дэмжих сангийн эргэн төлөлтөөс 358.0 сая төгрөгийн орлого бүрдүүлэхээр байна.

Гүйцэтгэлээр улсын төсвөөс 15,103.7 сая төгрөг, татварын болон татварын бус орлогоос 40,971.9 сая төгрөг, орон нутгийн хөгжлийн нэгдсэн сангаас 9,875.5 сая төгрөг, үндсэн үйл ажиллагааны орлогоос 1,315.0 сая төгрөг, туслах үйл ажиллагааны орлогоос 196.0 сая төгрөгийг төвлөрүүлсэн байна.

Төсвийн нийт зардлын гүйцэтгэл 44,508.1 сая төгрөг буюу 86.3 хувьтай байгаа нь урсгал зардлыг 3,071.3 сая төгрөгөөр, хөрөнгийн зардлыг 3,144.5 сая төгрөгөөр, эргэж төлөгдөх төлбөрийг хассан цэвэр зээлийг 868.4 сая төгрөгөөр тус тус дутуу зарцуулсантай холбоотой байна.

Хүснэгт 1 Хөтөлбөр, арга хэмжээний төлөвлөгөө, гүйцэтгэл /сая төгрөг/

№	Хөтөлбөр, арга хэмжээ	Төлөвлөгөө	Гүйцэтгэл	Зөрүү	Биелэлт
1	70105-Орон нутгийн өөрөө удирдах ёсны байгууллагын үйл ажиллагаа	3,009.5	2,617.6	391.9	87.0
2	70106-Орон нутгийн гүйцэтгэх засаглалын удирдлага	16,374.6	15,406.8	967.8	94.1
3	70417-Мэргэжлийн хяналт	124.2	122.6	1.6	98.7
4	70426-Төрийн өмчийн эрхийг хэрэгжүүлэх	252.7	222.9	29.8	88.2
5	70503-Орон нутгийн зорилтот хөрөнгө оруулалт	17,567.5	14,590.9	2,976.6	83.1
6	70801-Мал аж ахуйг хөгжүүлэх	150.0	-	150.0	0.0
7	70802-Газар тариалан хөгжүүлэх	50.0	10.0	40.0	20.0
8	71403-Ойжуулалт	98.2	97.1	1.1	98.9
9	71411-Хүрээлэн буй орчны бодлого	668.7	638.8	29.9	95.5

	удирдлага				
10	71602-Эмнэлгийн тусламж үйлчилгээ	460.0	429.0	31.0	93.3
11	71701-Биеийн тамир спорт	369.6	366.2	3.4	99.1
12	71702-Соёл урлаг	1,387.5	1,364.2	23.3	98.3
13	71801-Сургуулийн өмнөх боловсрол	1,795.7	1,728.2	67.5	96.2
14	71802-Ерөнхий боловсрол	5,090.9	4,930.7	160.2	96.9
15	71804-Мэргэжлийн боловсрол	596.4	594.9	1.5	99.7
16	71806-Насан туршийн болон албан бус боловсрол	26.8	19.4	7.4	72.4
17	71902-Нийгмийн халамж	130.0	93.2	36.8	71.7
18	72101-Жижиг дунд үйлдвэрлэлийг дэмжих	3,440.0	1,275.6	2,164.4	37.1
	Нийт зардлын дүн	**51,592.3**	**44,508.1**	**7,084.2**	**86.3**

Батлагдсан төсөв, гүйцэтгэл, түүний хэтрэлт, хэмнэлтийг орлого, зардлын зүйл тус бүрээр энэ тайлангийн 2.5-д харуулав.

3.5.3 Нэмэлт төсөв

Төсвийн тухай хуулийн 47 дугаар зүйлийн 47.2-т "нэмэлт төсөв, түүнтэй холбогдсон үйл ажиллагаа нь төсвийн нэгэн адил санхүүгийн болон төсвийн гүйцэтгэлийн тайлангийн бүрэлдэхүүн хэсэг байна" гэж заасны дагуу байгууллага нэмэлт санхүүжилтийн тайлан гаргах үүрэгтэй.

Нэмэлт санхүүжилтийн дансны эхний үлдэгдэл 95.1 сая төгрөг, тайлант онд 2,477.6 сая төгрөгийн санхүүжилт орж, 2,572.7 сая төгрөгийн зардал гаргажээ.

4. АУДИТЫН ТАЙЛАН

4.1 Ерөнхий зүйл

Төрийн аудитын тухай хуулийн 20 дугаар зүйлийн 20.1-д "Төрийн аудитын байгууллага аудитын дүнд үндэслэн дүгнэлт, зөвлөмж бүхий аудитын тайлан гаргана." гэж заасны дагуу Говь-Алтай аймгийн Төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн 2022 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх санхүүгийн нэгтгэсэн тайланд хийсэн санхүүгийн тайлангийн аудитын тайланг танилцуулж байна.

Аудитын тайланд аудит хийгдэх байгууллага, түүний орчин, аудитад хамааралтай дотоод хяналт, нягтлан бодох бүртгэл, санхүүгийн тайлагналын үзэл баримтлал, аудитаар илрүүлсэн алдаа, зөрчил, гаргасан шийдэл, дараагийн аудитаар анхаарах асуудал болон аудитын санал дүгнэлт, түүний үндэслэлийг хураангуйлан толилуулав.

Аудитыг Говь-Алтай аймаг дахь Төрийн аудитын газрын ахлах аудитор Б.Цэвэлмаа, аудитор С.Санчирмаа, Н.Гэрэлмаа нар гүйцэтгэж, хяналтыг аудитын менежер Д.Эрдэнэчимэг, дарга, тэргүүлэх аудитор Х.Түвшинбаяр нар тус тус хэрэгжүүлсэн.

Говь-Алтай аймгийн Төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн 2022 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайланг Говь-Алтай аймаг дахь Төрийн аудитын газарт 2023 оны 03 дугаар сарын 31-ний өдрийн 1/550 дугаар албан бичгээр ирүүлсэн байна.

4.2 Материаллаг байдал

Төлөвлөлтийн болон гүйцэтгэлийн материаллаг байдлыг АДБОУС 2320 дагуу тодорхойлсон бөгөөд материаллаг байдлын суурь үзүүлэлтээр санхүүгийн үр дүнгийн тайлангийн нийт зардлыг сонгож, материаллаг буруу илэрхийллийн эрсдэл дунд гэж үнэллээ.

Төлөвлөлтийн материаллаг байдлыг 2022 оны санхүүгийн үр дүнгийн тайлангийн нийт зардлын 174,386.8 сая төгрөгөөс 1.5 хувиар буюу 2,615.8 сая төгрөгөөр тогтоосон.

Тогтоосон төлөвлөлтийн материаллаг байдлыг аудитын явцад дахин хянаж шинэчлэн тогтоох шаардлагагүй гэж үзсэн.

4.5 Төрийн хэмнэлтийн тухай хуулийн хэрэгжилт

Төрийн хэмнэлтийн тухай хууль хэрэгжиж эхэлсэнтэй холбоотойгоор байгууллага дараах арга хэмжээ авсан байна.

Аймгийн Засаг даргын "Төсвийн ил тод байдлыг хангаж, сахилга хариуцлагыг нэмэгдүүлэх тухай" 2022 оны 05 дугаар сарын 17-ны өдрийн 01 дугаар албан даалгаврыг хэрэгжүүлэхээр баталсан. Төрийн хэмнэлтийн тухай хуулийн 6.1[1], Засгийн газрын 204 дүгээр тогтоолын дагуу аймгийн Засаг даргын 2022 оны А/576 дугаартай "Орон нутгийн өмчид бүртгэлтэй тээврийн хэрэгслүүдийг хүлээлгэн өгөх ажлын хэсэг байгуулах тухай" захирамж гарсан. Аймгийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын 2022 оны 59 дүгээр тушаалаар орон нутгийн өмчит байгууллагуудын 25 автотээврийн хэрэгслийг худалдан борлуулахаар шийдвэр гарсан байна.

Төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн харьяа байгууллагуудын 2022 оны санхүүгийн тайлангийн аудитаар Төрийн хэмнэлтийн тухай хуулийн хэрэгжилтийг үзэхэд дараах нийтлэг зөрчил илэрсэн. Үүнд:

- Засаг даргын зөвлөх, орлогчийн орон тоонд илүү ажиллуулж 18.2 сая төгрөгийн цалин олгосон
- Өндөр насны тэтгэвэрт гарсан ажилчдад дэмжлэгийг тэтгэмжтэй давхардуулан 2.4 сая төгрөгийг олгосон.
- Төрийн хэмнэлтийн горим зөрчиж хууль тогтоомжид зааснаас өөр хэлбэрээр 472.5 сая төгрөгийн шагнал урамшуулал олгосон.
- Засаг даргын нөөц хөрөнгөөс Төрийн хэмнэлтийн горим зөрчиж 160.9 сая төгрөгийг шагнал урамшуулал, бэлэг дурсгалын зүйлст зарцуулсан
- Иргэдэд 293.1 сая төгрөгийн дэмжлэг олгосон
- Төрийн хэмнэлтийн горим зөрчиж 3.3 сая төгрөгийн тээвэр, шатахуун зарцуулсан
- Нэгдсэн халаалтын системд холбосон боловч дулааны тоолуур ашиглаагүй
- Байгууллагын автотээврийн хэрэгсэл нь бусад автотээврийн хэрэгслээс ялгагдах тод дэвсгэр өнгө бүхий улсын дугааргүй.

4.6 Санхүүгийн тайлангийн аудитаар шалгасан нийцлийн аудитын асуудал

АДБОУС 4000.16-д нийцлийн аудитыг санхүүгийн тайлангийн аудиттай хослуулан хийх тохиолдолд аудитор аль стандартыг дагаж мөрдөхийг үнэлэх, нийцлийн асуудлын талаарх дүгнэлтийг санхүүгийн тайлангийн аудитын санал дүгнэлтээс тусад нь салгах хэрэгтэй гэж заасан байна.

4.6.1 Шилэн дансны тухай хуулийн хэрэгжилт

Шилэн дансны тухай хуулийн 6 дугаар зүйл, Засгийн газрын 2016 оны 29 дүгээр тогтоолоор баталсан "Шилэн дансны цахим хуудсанд тавих мэдээллийн агуулга, нийтлэг стандартыг тогтоох журам"-ын заалтыг хэрэгжүүлэх зорилгоор www.shilendans.gov.mn цахим хуудсанд холбогдох мэдээллийг оруулсан байх үүрэгтэй.

Тайлант онд эрх шилжин улсын төсвийн хөрөнгө оруулалтаар хэрэгжсэн 4,250.6 сая төгрөгийн 16 төсөл, арга хэмжээг, орон нутгийн төсвийн хөрөнгө оруулалтаар хэрэгжүүлсэн 94.6 сая төгрөгийн 8 төсөл арга хэмжээг мэдээлээгүй байна. "Улс, орон нутгийн төсвийн 2022 оны хөрөнгө оруулалтын төлөвлөгөөний хэрэгжилт, үр дүн"-д хийсэн гүйцэтгэлийн аудитаар тус зөрчилд шийдвэр өгсөн байна. Шилэн дансны цахим хуудсанд

[1] Улсын Их Хуралд ажлаа шууд хариуцан тайлагнадаг байгууллагын тэргүүн дэд, дэд, орлогч дарга болон дэд сайд, яамны төрийн нарийн бичгийн дарга, Засгийн газрын агентлагийн дарга, төрийн болон орон нутгийн өмчит хуулийн этгээдийн захирал, төсвийн байгууллагын дарга хот дотор албан тушаалын суудлын автомашин ашиглахыг хориглоно.

төсөв өмч, хөрөнгө зарцуулах 201.9 сая төгрөгийн 30 захирамж, худалдан авах ажиллагааны төлөвлөгөөнд 23,973.1 сая төгрөгийн 60 ажлыг мэдээлээгүй.
Нийцсэн бөгөөд зохистой байх батламж мэдэгдлийн түвшинд хэрэгжүүлсэн горим, сорилд үндэслэн шилэн дансанд байршуулсан мэдээлэл нь шилэн дансны тухай хууль тогтоомжийн холбогдох заалттай нийцээгүй байна.

4.7.2 Өмнөх аудитын мөрөөр авч хэрэгжүүлсэн арга хэмжээний үр дүн

Өмнөх оны санхүүгийн тайлангийн аудитаар "Зөрчилгүй" санал дүгнэлт өгч, нийт 316.1 сая төгрөгийн зөрчил илрүүлж 237.8 сая төгрөгийн 7 зөрчлийг арилгах албан шаардлага, 6 зөвлөмжийг хүргүүлснээс 78.3 сая төгрөгийн зөрчил хууль хяналтын байгууллагад шалгагдаж, бусад зөвлөмжийг хэрэгжүүлсэн байна.

Хүснэгт 2. Өмнөх оны санхүүгийн тайлангийн аудитаар өгсөн зөвлөмж, албан шаардлагын хэрэгжилт

/сая төгрөг/

Үзүүлэлт	Өмнөх оны илрүүлэлт		Биелэлт		Зөрүү		
	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Хувь
Албан шаардлага	7	316.1	6	237.8	1	78.3	75%
Зөвлөмж	6	-	2	-	2	-	67%
Нийт дүн	**13**	**316.1**	**12**	**237.8**	**1**	**78.3**	**71%**

Өмнөх оны буюу 2021 оны санхүүгийн тайлангийн аудитаар хүргүүлсэн 1,345.9 сая төгрөгийн 8 албан шаардлагаас 298.1 сая төгрөгийн зөрчлийг хууль хяналтын байгууллагад шилжүүлсэн, аудитын явцад 48.0 сая төгрөгийн албан шаардлагыг хэрэгжүүлж, 999.8 сая төгрөгийн шийдвэрийг хэрэгжүүлэхээр арга хэмжээ авч ажиллаж байна.

4.8 Дараагийн аудитаар анхаарах асуудал

Дараагийн аудитаар урт хугацаат өр төлбөрийн барагдуулалтыг үзэх нь зүйтэй. Учир нь Сангийн яам, Говь-Алтай аймгийн Засаг даргын тамгын газар хооронд байгуулсан дамжуулан зээлдүүлэх гэрээгээр "Ундарга-Алтай" ААТҮГ -т 2015 онд 4,626.6 сая төгрөгийн зээл олгосон бөгөөд 2021 оныг хүртэл огт төлөлт хийгдээгүй байна.

Тус МОН-2301 төслийн урт хугацаат өр төлбөрийг барагдуулах арга хэмжээ авч ажиллаагүй зээлдэгч, зээлдүүлэгч талын буруутай үйл ажиллагааны улмаас тайлант оны байдлаар хугацаа хэтэрсэн 2,444.1 сая төгрөг, тооцоолсон алданги 19,048.6 сая төгрөгийг төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн улсын төсвөөс авах санхүүгийн дэмжлэгээс суутган тооцохоор болсон нь цаашид орон нутгийн төсөвт хүндрэл учруулахаар байна.

Мөн үндсэн зээлээс 4.1 дахин өндөр буюу 19,048.6 сая төгрөгийн алдангийн тооцооллыг дахин нягталж үзэх шаардлагатай.

5. АУДИТЫН ИЛРҮҮЛЭЛТ

Төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн 2022 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайланд харьяа 29 төсвийн байгууллага, 76 тусгай сан, 20 төрийн сан, 13 орон нутгийн өмчит аж ахуйн тооцоот үйлдвэрийн газар нийт 138 санхүүгийн тайлан нэгтгэснээс 56 нэгж, байгууллагын санхүүгийн тайланд дүгнэлт гаргаж, 80 нэгж, байгууллагын санхүүгийн тайлангийн үе шатны ажлыг хэсэгчлэн хийж биеэ даасан дүгнэлт гаргалгүйгээр түүвэрт хамруулсан. Аудитад хамрагдаагүй, санхүүгийн тайлан ирүүлээгүй 2 байгууллага байна. (Орон сууцны алба ОНӨААТҮГ, "Дарив-Эрчим хүч"ААТҮГ)

Аудитад хамруулсан харьяа байгууллагуудын санхүүгийн тайланд "Өөрчлөлтгүй" 24, "Хязгаарлалттай" 32 санал дүгнэлт өгсөн байна.

Төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн харьяа нэгж байгууллагын аудитын илрүүлэлт: ТЕЗ-ийн нэгтгэсэн тайланд нэгтгэгддэг аудитын дүгнэлт гарсан нэгж байгууллагуудад нийт 25,270.5 сая төгрөгийн алдаа, зөрчил илрүүлснээс 14,733.9 сая төгрөгийн алдааг залруулж, 1,230.1 сая төгрөгийн төлбөрийн акт тогтоон, 10,519.4 сая төгрөгийн зөрчлийг арилгах албан шаардлага хүргүүлж, 19 албан тушаалтанд сахилгын хариуцлага тооцох тухай албан шаардлага, 33,415.9 сая төгрөгийн 56 зөвлөмжийг хүргүүлж, 16,812.0 мянган төгрөгийн 1 асуудлыг хууль хяналтын байгууллагаар шалгуулахаар МУЕА-т хүргүүлсэн.

Төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн нэгтгэсэн санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн санхүүгийн тайлангийн аудитын илрүүлэлт:

Аудитаар нийт 1,301.4 сая төгрөгийн зөрчил[2] илэрснээс, 1,301.4 сая төгрөгийн 7 заалт албан шаардлага хүргүүлж, 2 зөвлөмж өгсөн.

5.1 Албан шаардлага

- Хайгуул, ашиглалтын тусгай зөвшөөрөлтэй 6 аж ахуй нэгжийн 1.8 сая төгрөгийг байгаль орчныг хамгаалах, нөхөн сэргээлтийн баталгааны дансанд байршуулаагүй нь Байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын үнэлгээний тухай хуулийн 9 дүгээр зүйлийн 9.12-т "Байгаль орчны менежментийн болон уурхайн хаалтын менежментийн төлөвлөгөөний хэрэгжилтэд тухайн орон нутгийн байгаль хамгаалагч, байгаль орчны хяналтын улсын байцаагч, бүх шатны засаг дарга, төрийн захиргааны төв байгууллага болон байгаль орчны төрийн бус байгууллага хяналт тавина." Ашигт малтмалын тухай хуулийн 12 дугаар зүйлийн 12.1.1-т "ашигт малтмалын тухай хууль тогтоомж, түүнийг хэрэгжүүлэхтэй холбогдуулан Засгийн газраас гаргасан шийдвэрийн биелэлтийг харьяалах нутаг дэвсгэртээ зохион байгуулах;", Төрийн албаны тухай хуулийн 37 дугаар зүйлийн 37.1.6-д "харьяа дээд шатны албан тушаалтны зөвхөн хуульд нийцсэн шийдвэрийг биелүүлэх;" гэж заасныг зөрчсөн, эрх ба үүрэг, нийцсэн бөгөөд зохистой байх батламж мэдэгдлийг хангахгүй байна.
- Аймгийн аюулгүйн нөөцөд гамшгаас хамгаалах сангаас бэлтгэсэн 99.1 сая төгрөгийн өвс тэжээлийг борлуулсан, иргэдээс авах өвсний авлагыг 29.1 сая төгрөгөөр дутуу тусгасан нь Төсвийн тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.4.8-т "Төсвийг зохистой удирдаж авлага, өр төлбөр үүсгэхгүй байх", Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 20 дугаар зүйлийн 20.2.5-т "дансны өглөг, авлага ба төлбөрийн тооцоог хянах, ажил, гүйлгээг гарахаас нь өмнө хянан, баталгаажуулах;", 20.2.6-т "эд хөрөнгийн болон төлбөр тооцооны тооллого хийх, үр дүнг шийдвэрлэх, бэлтгэн нийлүүлэгч, худалдан авагчтай тооцоо хийж, үлдэгдлийг баталгаажуулж, баримтжуулах ажлыг зохион байгуулах, удирдах;" Төрийн хэмнэлтийн тухай хуулийн 15 дугаар зүйлийн 15.2.5-т "хуваарьт болон хугацаа хэтэрсэн өр төлбөрийг жилийн төсөвтөө бүрэн тусгаж өр төлбөр барагдуулах төлөвлөгөө, хуваарь баталж хэрэгжүүлэх"; гэж заасныг зөрчсөн, эрх ба үүрэг, нийцсэн бөгөөд зохистой байх батламж мэдэгдлийг хангахгүй байна.
- Аймгийн Байгаль орчин аялал жуулчлалын газрын ирүүлсэн судалгаа, баримтад үндэслэн тулган баталгаажуулалт хийхэд ашиглалтын болон хайгуулын тусгай зөвшөөрөлтэй боловч байгаль орчныг хамгаалах менежментийн төлөвлөгөө батлуулаагүй 107 аж ахуйн нэгж байгаа нь Төсвийн тухай хуулийн 14 дүгээр зүйлийн 14.2.3-т "өөрийн эрхлэх асуудлын хүрээнд төсвийг үр ашигтай удирдах, гүйцэтгэлийг хангах"; Байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын үнэлгээний тухай хуулийн 9 дүгээр зүйлийн 9.12-т "Байгаль орчны менежментийн болон уурхайн хаалтын менежментийн төлөвлөгөөний хэрэгжилтэд тухайн орон нутгийн байгаль

---

[2] Хүчин төгөлдөр үйлчилж буй хууль тогтоомжид харшлах байгууллага, түүний удирдлага, байгууллагад ажилладаг бусад хувь хүний санаатай болон санамсаргүй үйлдэл, эс үйлдэл.

хамгаалагч, байгаль орчны хяналтын улсын байцаагч, бүх шатны засаг дарга, төрийн захиргааны төв байгууллага болон байгаль орчны төрийн бус байгууллага хяналт тавина." Ашигт малтмалын тухай хуулийн 12 дугаар зүйлийн 12.1.1-т "ашигт малтмалын тухай хууль тогтоомж, түүнийг хэрэгжүүлэхтэй холбогдуулан Засгийн газраас гаргасан шийдвэрийн биелэлтийг харьяалах нутаг дэвсгэртээ зохион байгуулах;" гэж заасныг зөрчсөн, эрх ба үүрэг, нийцсэн бөгөөд зохистой байх батламж мэдэгдлийг хангахгүй байна.

- Сумдын байгаль орчныг хамгаалах, нөхөн сэргээлтийн баталгааны дансанд нэгээс дээш жилийн насжилттай 172.3 сая төгрөгийн өглөг бүртгэлтэй, тусгай зөвшөөрөл эзэмшигч аж ахуйн нэгжид барьцаа хөрөнгийг буцаан олгоогүй нь Төсвийн тухай хуулийн 14 дүгээр зүйлийн 14.2.3-т "өөрийн эрхлэх асуудлын хүрээнд төсвийг үр ашигтай удирдах, гүйцэтгэлийг хангах"; Байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын үнэлгээний тухай хуулийн 9 дүгээр зүйлийн 9.12-т "Байгаль орчны менежментийн болон уурхайн хаалтын менежментийн төлөвлөгөөний хэрэгжилтэд тухайн орон нутгийн байгаль хамгаалагч, байгаль орчны хяналтын улсын байцаагч, бүх шатны засаг дарга, төрийн захиргааны төв байгууллага болон байгаль орчны төрийн бус байгууллага хяналт тавина." Ашигт малтмалын тухай хуулийн 12 дугаар зүйлийн 12.1.1-т "ашигт малтмалын тухай хууль тогтоомж, түүнийг хэрэгжүүлэхтэй холбогдуулан Засгийн газраас гаргасан шийдвэрийн биелэлтийг харьяалах нутаг дэвсгэртээ зохион байгуулах;", Байгаль орчин, ногоон хөгжлийн сайдын 2014 оны А-04 дугаар тушаалаар баталсан "Байгаль орчныг хамгаалах, нөхөн сэргээлтийн баталгааны тусгай дансны гүйлгээнд хяналт тавих журам"-ын 4 дүгээр зүйлийн 4.1-т "Сум, дүүргийн Төрийн сангийн тусгай дансанд байршуулсан баталгааны мөнгөн хөрөнгийн орлогын төвлөрүүлэлт, зарцуулалтын жилийн тайланг тухайн сум, дүүргийн төрийн сангийн төлөөлөгч жил бүрийн 12 дугаар сарын 15-ны дотор Иргэдийн төлөөлөгчдийн хурлаар хэлэлцүүлж, 12 дугаар сарын 20-ны дотор Байгаль орчны асуудал хариуцсан төрийн захиргааны төв байгууллагад хүргүүлнэ." 4.2-т "Байгаль орчны асуудал хариуцсан төрийн захиргааны төв байгууллагын тусгай дансанд байршуулсан баталгааны мөнгөн хөрөнгийн орлогын төвлөрүүлэлт, зарцуулалтын жилийн тайланг санхүүгийн асуудал хариуцсан нэгж тухайн оны 12 дугаар сард багтаан гаргана." гэж заасныг зөрчсөн, эрх ба үүрэг, нийцсэн бөгөөд зохистой байх батламж мэдэгдлийг хангахгүй байна.
- Орон нутгийн 9 нэр төрлийн орлогын төлөвлөгөө 1,041.8 сая төгрөгөөр тасарсан нь Төсвийн тухай хуулийн 14 дүгээр зүйлийн 14.3-т "Төсвийн ерөнхийлөн захирагч өөрийн эрхлэх асуудлын төсвийн орлого, зарлагын зүй зохистой, үр ашигтай байдал, үр дүнгийн гүйцэтгэлийг хангаж, өөрт хамаарах төсвийн гүйцэтгэлийн биелэлтийг санхүү, төсвийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллага, тухайн шатны иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурал, Засгийн газар, Улсын Их Хурлын өмнө бүрэн хариуцна", Төсвийн тухай хуулийн 41 дүгээр зүйлийн 41.2.1-т "Хуулийн дагуу улс, орон нутгийн төсөвт оруулах болон тухайн төсвийн байгууллагын өөрийн үйл ажиллагааны орлогыг бүрэн төвлөрүүлэх", аймгийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын 2022 оны 12 дугаар сарын 05-ны өдрийн 63 дугаар тогтоолыг зөрчсөн, эрх ба үүрэг, нийцсэн бөгөөд зохистой байх батламж мэдэгдлийг хангахгүй байна.
- Төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн харьяа байгууллагууд нь удирдлагын буруутай шийдвэрээс болж ажлаас халагдсан ажилтанд Шүүхийн шийдвэрээр 56.4 сая төгрөгийн цалингийн нөхөн олговрыг олгосон бөгөөд буруутай этгээдээс нэхэмжлээгүй байгууллагын төсөв хохироосон нь Төсвийн тухай хуулийн 14 дүгээр зүйлийн 14.2.10-т "өөрийн эрхлэх асуудлын хүрээнд дотоод аудитын үйл ажиллагааг хэрэгжүүлэх", 69 дүгээр зүйлийн 69.1-т "Төсвийн ерөнхийлөн захирагч бүр хууль тогтоомжийн хэрэгжилтэд хяналт тавих, төсвийн хөрөнгө, өр, төлбөр, орлого, зарлага, хөтөлбөр, арга хэмжээ, хөрөнгө оруулалтад санхүүгийн хяналт,

шалгалт хийх, үнэлэлт, дүгнэлт, зөвлөмж гаргах, эрсдэлийн удирдлагаар хангахад чиглэсэн дотоод аудитын албыг байгуулж, дотоод аудитор ажиллуулна", Захиргааны ерөнхий хуулийн 103 дугаар зүйлийн 103.2-т "Энэ хуулийн 103.1-д заасан гэм буруутай этгээдээр хохирлыг төлүүлэх үүргийг тухайн захиргааны байгууллагын дээд шатны байгууллагын дотоод аудитын нэгж хариуцна.", Төрийн албаны тухай хуулийн 50 дугаар зүйлийн 50.1-т "Иргэнийг, эсхүл улс төрийн албан хаагчаас бусад төрийн албан хаагчийг төрийн албанд хууль бусаар томилсон, чөлөөлсөн, түр чөлөөлсөн, халсныг төрийн албаны төв байгууллага, эсхүл шүүх тогтоосон бол төрд учруулсан хохирлыг уг шийдвэрийг гаргасан буруутай албан тушаалтнаар нөхөн төлүүлнэ" гэж заасныг зөрчсөн, эрх ба үүрэг, нийцсэн бөгөөд зохистой байх батламж мэдэгдлийг хангахгүй байна.

- Шилэн дансны цахим хуудсанд төсөв өмч, хөрөнгө зарцуулах 201.9 сая төгрөгийн 30 захирамж, худалдан авах ажиллагааны төлөвлөгөөнд 23,973.1 сая төгрөгийн 60 ажлыг мэдээлээгүй нь Шилэн дансны тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.4.3-т "тендерийн баримт бичиг, тендер шалгаруулалтыг явуулах журам, тендерийн урилга, тендерт оролцохыг сонирхогчид тавих шалгуур үзүүлэлт, тендерт шалгарсан болон шалгараагүй оролцогчийн талаарх товч мэдээлэл, шалгарсан болон шалгараагүй хуулийн үндэслэл, шалтгаан", 6.4.8-т "бонд, зээл, өрийн бичиг, баталгаа, түүнтэй адилтгах санхүүгийн бусад хэрэгсэл, төр, хувийн хэвшлийн түншлэлийн гэрээ, төсөв, өмч, хөрөнгө, мөнгө зарцуулах, өр, авлага үүсгэсэн аливаа шийдвэр" гэж заасныг зөрчсөн, эрх ба үүрэг, нийцсэн бөгөөд зохистой байх батламж мэдэгдлийг хангахгүй байна.

5.3 Зөвлөмж

Цаашид анхаарвал зохих асуудлыг тэргүүлэх ач холбогдлын дараалаар эрэмбэлэн харуулав. Үүнд:

1. Дотоод хяналт, хариуцлагатай холбоотой асуудал

Илрүүлэлт: Аймгийн Засаг даргын 2022 оны "Төсвийн ил тод байдлыг хангаж, сахилга хариуцлагыг нэмэгдүүлэх тухай" 01 дугаар албан даалгаврын хэрэгжилтийн холбогдох арга хэмжээг давтан үнэлэхэд биелэлт 69 хувьтай, албан даалгаврын хэрэгжилтийг эрчимжүүлэх шаардлагатай байгаа нь Монгол Улсын засаг захиргаа, нутаг дэвсгэрийн нэгж, түүний удирдлагын хуулийн 77 дугаар зүйлийн 77.1-т "Хурал, Засаг даргаас хууль тогтоомжид заасан эрх хэмжээнийхээ хүрээнд гаргасан шийдвэр тухайн нутаг дэвсгэрт хүчин төгөлдөр дагаж мөрдөгдөх бөгөөд түүнийг холбогдох байгууллага, аж ахуйн нэгж, албан тушаалтан, иргэд заавал биелүүлнэ", Төсвийн тухай хуулийн 14 дүгээр зүйлийн 14.3-т "Төсвийн ерөнхийлөн захирагч өөрийн эрхлэх асуудлын төсвийн орлого, зарлагын зүй зохистой, үр ашигтай байдал, үр дүнгийн гүйцэтгэлийг хангаж, өөрт хамаарах төсвийн гүйцэтгэлийн биелэлтийг санхүү, төсвийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллага, тухайн шатны иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурал, Засгийн газар, Улсын Их Хурлын өмнө бүрэн хариуцна" гэж заасныг зөрчсөн, эрх ба үүрэг, нийцсэн бөгөөд зохистой байх батламж мэдэгдлийг хангахгүй байна.

Өгсөн зөвлөмж: Албан даалгаврын хэрэгжилтийг эрчимжүүлэх арга хэмжээ авч, хэрэгжилтийг бодитой тооцох

2. Бусад хууль тогтоомжийн хэрэгжилттэй холбоотой асуудал

Аймаг, сумдын Иргэдийн Төлөөлөгчдийн хуралд:

Илрүүлэлт: Засаг даргын нөөц хөрөнгийг сум бүрд харилцан адилгүй баталж байна. Жишээ нь: Цогт сум нийт аймгаас авсан санхүүгийн дэмжлэг, татварын болон татварын бус орлогын 21 хувийг ЗДНХ-д хуваарилан зарцуулсан байна. Хүн амын тоо адил Жаргалан, Тайшир сумдын ЗДНХ-ийн төлөвлөлтийг үзэхэд Тайшир сум 3 дахин их

хөрөнгө хуваарилж зарцуулсан байгаа нь Төсвийн тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.4.1-т "төсвийг үр ашигтай, хэмнэлттэй байхаар төлөвлөж, зарцуулах"; 14 дүгээр зүйлийн 14.2.2-т "өөрийн эрхлэх асуудлын хүрээнд хэрэгжүүлэх хөтөлбөрийн санхүүжилтийг бодитой тодорхойлох"; гэж заасныг зөрчсөн, эрх ба үүрэг, нийцсэн бөгөөд зохистой байх батламж мэдэгдлийг хангахгүй байна.

Өгсөн зөвлөмж: Төсвийг үр ашигтай, хэмнэлттэй байдлаар төлөвлөж, батлах

Дээрх зөвлөмжийн биелэлтийг Төрийн аудитын байгууллагад 2023 оны 10 дугаар сарын 01 -ний өдрийн дотор ирүүлнэ үү.

Аудитын явцад бидэнтэй хамтран ажилласан холбогдох ажилтнуудад талархал илэрхийлье.

6. АУДИТААР ИЛЭРСЭН АЛДАА, ЗӨРЧЛИЙН НЭГТГЭЛ

Санхүүгийн тайлангийн аудитын алдааны нэгтгэл

/сая төгрөгөөр/

Байгууллагын нэр	Нийт алдаа		Мэдээллийг тусгахгүй орхигдуулсан		Буруу тусган илэрхийлсэн		Үүнээс			
							Залруулсан		Залруулаагүй	
	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн
ТЕЗ-ийн харьяа байгууллагууд	177	14,733.9	36	2,717.7	141	12,016.2	177	14,733.9	-	-

Санхүүгийн тайлангийн аудитын зөрчлийн нэгтгэл

/сая төгрөгөөр/

Байгууллагын нэр	Нийт зөрчил		Үүнээс									
			Төлбөрийн акт		Албан шаардлага		Зөвлөмж		Хариуцлага тооцуулах албан шаардлага		Хууль, хяналтын байгууллагад шилжүүлсэн асуудал	
	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Албан тушаалтны тоо	Тоо	Дүн
Аймгийн ТЕЗ	4	1,301.4	-	-	3	1,301.4	1	-	-	-	-	-
ТЕЗ-ийн харьяа байгууллагууд	496	8,798.1	268	7,526.3	17	23	19	16	1	17	496	8,798.1
Дүн	**500**	**10,099.5**	**271**	**8,827.7**	**18**	**23**	**19**	**16**	**1**	**17**	**500**	**10,099.5**

Санхүүгийн тайлангийн аудитаар шалгасан нийцлийн аудитын асуудал /сая төгрөгөөр/

Байгууллагын нэр	Нийт зөрчил		Үүнээс			
			Албан шаардлага		Зөвлөмж	
	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн
Шилэн дансны тухай хуулийн хэрэгжилттэй холбоотой зөрчил						
Аймгийн ТЕЗ	1	-	-	-	1	-
ТЕЗ-ийн харьяа байгууллагууд	24	568.4	17	568.4	7	-
Дүн	**25**	**568.4**	**17**	**568.4**	**8**	**-**
Бусад хууль тогтоомжтой холбоотой зөрчил						
ТЕЗ-ийн харьяа байгууллагууд	67	1,172	37	1,161	30	11
Нийт дүн	**92**	**1,740.2**	**54**	**1,729.7**	**38**	**10.5**

№	АГАДУТ	АГАДУТ-ын дэд анги	Алдаа зөрчлийн товч утга	Мөнгөн дүн (сая.төг)	Материаллаг эсэх	Үр өгөөжөөр тооцох эсэх	Шалгуур үзүүлэлт		Алдаа зөрчлийн ангилал	Аудитын байгууллагаас гарсан шийдэл	Байгууллагын санал тайлбар	Аудитын байгууллагаас өгсөн хариу	Гарсан шийдэл
							Стандартын заалт	Хууль тогтоомжийн заалт					
4	Нийт өглөг ✓	Богино хугацаат өглөг	Сумдын байгаль орчныг хамгаалах, нөхөн сэргээлтийн баталгааны дансанд нэгээс дээш жилийн насжилттай 172.3 сая төгрөгийн өглөг бүртгэлтэй, тусгай зөвшөөрөл эзэмшигч аж ахуйн нэгжид ямар шалтгааны улмаас барьцаа хөрөнгийг буцаан олгоогүй нь тодорхойгүй байна.	172.3	172.3	172.3	УСНББОУС-1, АДБОУС 1250, Санхүүгийн тайлангийн толилуулгын 70-98 MNS-6817-4:2020 стандартын 5.3.1	Төсвийн тухай хуулийн 14 дүгээр зүйлийн 14.2.3-т "өөрийн эрхлэх асуудлын хүрээнд төсвийг үр ашигтай удирдах, гүйцэтгэлийг хангах", Байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын үнэлгээний тухай хуулийн 9 дүгээр зүйлийн 9.12-т "Байгаль орчны менежментийн болон уурхайн хаалтын менежментийн төлөвлөгөөний хэрэгжилтэд тухайн орон нутгийн байгаль хамгаалагч, байгаль орчны хяналтын улсын байцаагч, бүх шатны засаг дарга, төрийн захиргааны төв байгууллага болон байгаль орчны төрийн бус байгууллага хяналт тавина." Ашигт малтмалын тухай хуулийн 12 дугаар зүйлийн 12.1.1-т "ашигт малтмалын тухай хууль тогтоомж, түүнийг хэрэгжүүлэхтэй холбогдуулан Засгийн газраас гаргасан шийдвэрийн биелэлтийг харьялах нутаг дэвсгэртээ зохион байгуулах;", Байгаль орчин, ногоон хөгжлийн сайдын 2014 оны А-04 дүгээр тушаалаар батлагдсан "Байгаль орчныг хамгаалах, нөхөн сэргээлтийн баталгааны тусгай дансны гүйлгээнд хяналт тавих журам"-ын 4 дүгээр зүйлийн 4.1-т "Сум, дүүргийн Төрийн сангийн тусгай дансанд байршуулсан баталгааны мөнгөн хөрөнгийн орлогын төлөвлөлт, зарцуулалтын жилийн тайланг тухайн сум, дүүргийн төрийн сангийн төлөөлөгч жил бүрийн 12 дугаар сарын 15-ны дотор Иргэдийн төлөөлөгчдийн хурлаар хэлэлцүүлж, 12 дугаар сарын 20-ны дотор Байгаль орчны асуудал хариуцсан төрийн захиргааны төв байгууллагад хүргүүлнэ." 4.2-т "Байгаль орчны асуудал хариуцсан төрийн захиргааны төв байгууллагын тусгай дансанд байршуулсан баталгааны мөнгөн хөрөнгийн орлогын төлөвлөлт, зарцуулалтын жилийн тайланг санхүүгийн асуудал хариуцсан нэгж тухайн оны 12 дугаар сард багтаан гаргана."	Хуулийн хэрэгжилт	Албан шаардлага	Санал, тайлбар байхгүй	Санал, тайлбар байхгүй	Албан шаардлага
5	Нийт зардал ✓	Нийт зардал	Төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн харьяа байгууллагууд нь удирдлагын буруутай шийдвэрээс болж ажлаас халагдсан ажилтанд Шүүхийн шийдвэрээр 56.4 сая төгрөгийн цалингийн нөхөн олговрыг олгосон бөгөөд буруутай этгээдээс нөхөн төлүүлээгүй байгууллагын төсөв хохироосон.	56.4	56.4	56.4	УСНББОУС-1, АДБОУС 1250, Санхүүгийн тайлангийн толилуулгын 70-98 MNS-6817-4:2020 стандартын 5.3.1	Төсвийн тухай хуулийн 14 дүгээр зүйлийн 14.2.10-т "өөрийн эрхлэх асуудлын хүрээнд дотоод аудитын үйл ажиллагааг хэрэгжүүлэх", 69 дүгээр зүйлийн 69.1-т "Төсвийн ерөнхийлөн захирагч бүр хууль тогтоомжийн хэрэгжилтэд хяналт тавих, төсвийн хөрөнгө, өр, төлбөр, өргөө, зарлага, хөтөлбөр, арга хэмжээ, хөрөнгө оруулалтад санхүүгийн хяналт, шалгалт хийх, үнэлгээ, дүгнэлт, зөвлөмж гаргах, ерөнхийлөн удирдлагаар хангаж чиглэсэн дотоод аудитын албыг байгуулж, дотоод аудитор ажиллуулна", Захиргааны ерөнхий хуулийн 103 дугаар зүйлийн 103.2-т "Энэ хуулийн 103.1-д заасан гэм буруутай этгээдээр хохирлыг төлүүлэх үүргийг тухайн захиргааны байгууллагын дээд шатны байгууллагын дотоод аудитын нэгж хариуцна.", Төрийн албаны тухай хуулийн 50 дугаар зүйлийн 50.1-т "Иргэнийг, эсхүл улс төрийн албан хаагчаас бусад төрийн албан хаагчийг төрийн албанд хууль бусаар томилсон, чөлөөлсөн, түр чөлөөлсөн, халсныг төрийн албаны төв байгууллага, эсхүл шүүх тогтоосон бол төрд учруулсан хохирлыг уг шийдвэрийг гаргасан буруутай албан тушаалтнаар нөхөн төлүүлнэ".	Хуулийн хэрэгжилт	Албан шаардлага	Дархан сумын ЗДТГ-ын дарга Н.Эрдэнэбилэгийн 6.7 сая төгрөг, аймгийн ИТХ-ын нарийн бичгийн дарга А.Мөнхтөрийн 21.0 сая төгрөгийн асуудлыг шүүхийн байгууллагад шилжүүлсэн тул 27.7 сая төгрөгийг зөрчлөөс хасч өгнө үү.	Саналыг хүлээж авсан	Албан шаардлага
6	Ажил гүйлгээний анги - Нийт зардал ✓	Ажил гүйлгээний анги - Нийт зардал	Аймгийн Засаг даргын 2022 оны "Төсвийн ил тод байдлыг хангах, сахилга хариуцлагыг нэмэгдүүлэх тухай" 01 дүгээр албан даалгаврын хэрэгжилтээс холбогдох арга хэмжээг дахин үнэлэхэд биелэлт 69 хувьтай, албан даалгаврын хэрэгжилтийг эрчимжүүлэх шаардлагатай байна.	-	-	-	УСНББОУС-1, АДБОУС 1250, MNS-6817-4:2020 стандартын 5.3.1	Монгол Улсын засаг захиргаа, нутаг дэвсгэрийн нэгж, түүний удирдлагын хуулийн 77 дугаар зүйлийн 77.1-т "Хурал, Засаг даргаас хууль тогтоомжид заасан эрх хэмжээнийхээ хүрээнд гаргасан шийдвэр тухайн нутаг дэвсгэрт хүчин төгөлдөр даган мөрдөгдөх бөгөөд түүнийг холбогдох байгууллага, аж ахуйн нэгж, албан тушаалтан, иргэд заавал биелүүлнэ", Төсвийн тухай хуулийн 14 дүгээр зүйлийн 14.3-т "Төсвийн ерөнхийлөн захирагч өөрийн эрхлэх асуудлын төсвийн орлого, зарлагын зүй зохистой үр ашигтай байдал, үр дүнгийн гүйцэтгэлийг хангах, өөрт хамаарах төсвийн гүйцэтгэлийн биелэлтийг санхүү, төсвийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллага, тухайн шатны иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурал, Засгийн газар, Улсын Их Хурлын өмнө бүрэн хариуцна"	Нийцлийн асуудал	Зөвлөмж	МУЗЗНДНТУТХ-ийн 16 дугаар зүйлийн 16.5, 66 дугаар зүйлийн 66.1.2, Төсвийн тухай хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8.5.4-д заасны дагуу сумын ИТХ өөрөө тухайн төсвийг баталдаг болохыг харгалзан үзэж зөрчлөөс хасуулах	Аймаг, сумын ИТХ-д зөвлөмж хүргүүлэхээр шийдвэрлэсэн.	Зөвлөмж

АБ5.5: АСУУДЛЫН БҮРТГЭЛ

Хүснэгт А Эрсдэлтэй АГАДҮТ-ын үнэлсэн алдаа, зөрчлийг шийдвэрлэх

Аудитын нэр: 2022 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлангийн аудит Аудитын код: ГАА-2023/01/-НА-СТА-ТЕЗ
Байгууллагын нэр: Говь-Алтай аймгийн Төсвийн ерөнхийлөн захирагч

№	АГАДҮТ	АГАДҮТ-ын дэд анги	Алдаа зөрчлийн товч утга	Мөнгөн дүн (сая.төг)	Материаллаг эсэх	Үр өгөөжөөр тооцох эсэх	Шалгуур үзүүлэлт		Алдаа зөрчлийн ангилал	Аудитын байгууллагаас гарсан шийдвэр	Байгууллагын санал тайлбар	Аудитын байгууллагаас өгсөн хариу	Гарсан шийдвэр
							Стандартын заалт	Хууль тогтоомжийн заалт					
Төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн санхүүгийн тайлангийн аудитаар				**[illegible]**	**[illegible]**	**[illegible]**							
1	Нийт өглөг ✓	Богино хугацаат өглөг	Хайгуул, ашиглалтын тусгай зөвшөөрөлтэй 8 аж ахуйн нэгжийн 1.8 сая төгрөгийг байгаль орчныг хамгаалах, нөхөн сэргээлтийн баталгааны дансанд байршуулаагүй.	1.8	1.8	1.8	УСНББОУС-1, АДБОУС 1250, Санхүүгийн тайлангийн толилуулгын 70-98 MNS-6817-4:2020 стандартын 5.3.1	Байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын үнэлгээний тухай хуулийн 9 дүгээр зүйлийн 9.12-т "Байгаль орчны менежментийн болон үүрхайн хаалтын менежментийн төлөвлөгөөний хэрэгжилтэд тухайн орон нутгийн байгаль хамгаалагч, байгаль орчны хяналтын улсын байцаагч, бүх шатны засаг дарга, төрийн захиргааны төв байгууллага болон байгаль орчны төрийн бус байгууллага хяналт тавина." Ашигт малтмалын тухай хуулийн 12 дугаар зүйлийн 12.1.1-т "ашигт малтмалын тухай хууль тогтоомж, түүнийг хэрэгжүүлэхтэй холбогдуулан Засгийн газраас гаргасан шийдвэрийн биелэлтийг харьяалах нутаг дэвсгэртээ зохион байгуулах;", Төрийн албаны тухай хуулийн 37 дугаар зүйлийн 37.1.6-д "харьяа дээд шатны албан тушаалтны зөвхөн хуульд нийцсэн шийдвэрийг биелүүлэх;"	Хуулийн хэрэгжилт	Албан шаардлага	Санал, тайлбар байхгүй	Санал, тайлбар байхгүй	Албан шаардлага
2	Нийт авлага ✓	Богино хугацаат авлага	Аймгийн хоуллгийн нөөцөд гамшгаас хамгаалах сангаас байгуулсан 93.1 сая төгрөгийн өвс тэжээлийг борлуулсан, иргэдээс авах өвсний авлагыг 29.1 сая төгрөгөөр дутуу тусгасан.	29.1	29.1	29.1	УСНББОУС-1, АДБОУС 1250, Санхүүгийн тайлангийн толилуулгын 70-98 MNS-6817-4:2020 стандартын 5.3.1	Төсвийн тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.4.6-т "Төсвийг зохистой удирдах авлага, өр төлбөр үүсгэхгүй байх", Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 20 дугаар зүйлийн 20.2.5-т "дансны өглөг, авлага бүх төлбөрийн тооцоог хийх, акт, гүйлгээг гаргаснаас нь өмнө хянан, баталгаажуулах;", 20.2.6-т "эд хөрөнгийн болон төлбөр тооцооны тооллого хийх, үр дүнг шийдвэрлэх, бэлтгэн нийлүүлэгч, худалдан авагчтай тооцоо хийх, үлдэгдлийг баталгаажуулах, баримтжуулах ажлыг зохион байгуулах, удирдах;" Төрийн хяналтын тухай хуулийн 15 дугаар зүйлийн 15.2.5-т "хуваарьт болон хугацаа хэтэрсэн өр төлбөрийг жилийн төсөвтөө бүрэн тусгаж өр төлбөр бууруулах төлөвлөгөө, хуваарь баталж хэрэгжүүлэх";	Хуулийн хэрэгжилт	Албан шаардлага	Санал, тайлбар байхгүй	Санал, тайлбар байхгүй	Албан шаардлага
3	Нийт өглөг ✓	Богино хугацаат өглөг	Аймгийн Байгаль орчин аялал жуулчлалын газрын хөрөнгөн суурьтаас, баримтад үндэслэн тулган баталгаажуулалт хийхэд ашиглалтын болон хайгуулын тусгай зөвшөөрөлтэй болох байгаль орчныг хамгаалах менежментийн төлөвлөгөө батлуулаагүй 107 аж ахуйн нэгж байна.	-	-	-	УСНББОУС-1, АДБОУС 1250, Санхүүгийн тайлангийн толилуулгын 70-98 MNS-6817-4:2020 стандартын 5.3.1	Төсвийн тухай хуулийн 14 дүгээр зүйлийн 14.2.3-т "зөрчлийн эрсдэх асуудлын хүрээнд төсвийг үр ашигтай удирдах, гүйцэтгэлийг хангах"; Байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын үнэлгээний тухай хуулийн 9 дүгээр зүйлийн 9.12-т "Байгаль орчны менежментийн болон үүрхайн хаалтын менежментийн төлөвлөгөөний хэрэгжилтэд тухайн орон нутгийн байгаль хамгаалагч, байгаль орчны хяналтын улсын байцаагч, бүх шатны засаг дарга, төрийн захиргааны төв байгууллага болон байгаль орчны төрийн бус байгууллага хяналт тавина." Ашигт малтмалын тухай хуулийн 12 дугаар зүйлийн 12.1.1-т "ашигт малтмалын тухай хууль тогтоомж, түүнийг хэрэгжүүлэхтэй холбогдуулан Засгийн газраас гаргасан шийдвэрийн биелэлтийг харьяалах нутаг дэвсгэртээ зохион байгуулах;"	Хуулийн хэрэгжилт	Албан шаардлага	Санал, тайлбар байхгүй	Санал, тайлбар байхгүй	Албан шаардлага

№	АГАДҮТ	АГАДҮТ-ын дэд анги	Алдаа зөрчлийн товч утга	Мөнгөн дүн (сая.төг)	Материаллаг эсэх	Үр өгөөжөөр тооцох эсэх	Шалгуур үзүүлэлт		Алдаа зөрчлийн ангилал	Аудитын байгууллагаас гарсан шийдвэр	Байгууллагын санал тайлбар	Аудитын байгууллагаас өгсөн хариу	Гарсан шийдвэр
							Стандартын заалт	Хууль тогтоомжийн заалт					
7	Шилэн дансны хэрэгжилт	Шилэн дансны хэрэгжилт	Шилэн дансны цахим хуудсанд төсөв өмч, хөрөнгө зарцуулах 201.9 сая төгрөгийн 30 захирамж, худалдан авах ажиллагааны төлөвлөгөөнд 23,973.1 сая төгрөгийн 60 ажлыг мэдээлээгүй.		-	-	УСНББОУС-1, АДБОУС 1250, Санхүүгийн тайлангийн толилуулгын 70-98 MNS-6817-4:2020 стандартын 5.3.1	Шилэн дансны тухай хуулийн 4 дүгээр зүйлийн 4.1.3-т "тогтоосон хугацаанд, тогтмол, шуурхай мэдээлдэг байх"; 6 дугаар зүйлийн 6.4.3-т "тендерийн баримт бичиг, тендер шалгаруулалтыг явуулах журам, тендерийн урилга, тендерт оролцохыг сонирхогчид тавих шалгуур үзүүлэлт, тендерт шалгарсан болон шалгараагүй оролцогчийн талаарх товч мэдээлэл, шалгарсан болон шалгараагүй хуулийн үндэслэл, шалтгаан", 6.4.8-т "бонд, зээл, өрийн бичиг, баталгаа, түүнтэй адилтгах санхүүгийн бусад хэрэгсэл, төр, хувийн хэвшлийн түншлэлийн гэрээ, төсөв, өмч, хөрөнгө, мөнгө зарцуулах, өр, авлага үүсгэсэн өливаа шийдвэр"	Хуулийн хэрэгжилт	Албан шаардлага	Санал, тайлбар байхгүй	Санал, тайлбар байхгүй	Албан шаардлага
Нэгдсэн төсвийн гүйцэтгэлийн аудитаар				**1,041.8**	-	-	-	-	-	-	-	-	-
8	Төсвийн төлөвлөгөө	Орон нутгийн нөөц хөрөнгө	Засаг даргын нөөц хөрөнгийг сум бүр харилцан адилгүй баталж байна. Жишээ нь: Цогт сум нийт аймгаас авсан санхүүгийн дэмжлэг, татварын болон татварын бус орлогын 21 хувийг ЗДНХ-д хуваарилан зарцуулсан байна. Хүн амын тоо адил Жаргалан, Тайшир сумдын ЗДНХ-ийн төлөвлөлтийг үзэхэд Тайшир сум 3 дахин их хөрөнгө хуваарилж зарцуулсан байна.		-	-	УСНББОУС-1, АДБОУС 1250, Санхүүгийн тайлангийн толилуулгын 70-98 MNS-6817-4:2020 стандартын 5.3.1	Төсвийн тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.4.1-т "төсвийг үр ашигтай, хэмнэлттэй байхаар төлөвлөж, зарцуулах"; 14 дүгээр зүйлийн 14.2.2-т "өөрийн эрхлэх асуудлын хүрээнд хэрэгжүүлэх хөтөлбөрийн санхүүжилтийг бодитой тодорхойлох";	Хуулийн хэрэгжилт	Зөвлөмж	Санал, тайлбар байхгүй	Санал, тайлбар байхгүй	Зөвлөмж
9	Нийт орлого	Татварын болон татварын бус орлого	Орон нутгийн 9 нэр төрлийн орлогын төлөвлөгөө 1,041.8 сая төгрөгөөр тасарсан.	1,041.8			УСНББОУС-1, АДБОУС 1250, 1300, MNS-6817-4:2020 стандартын 7.1.2.2, 7.1.3.5	Төсвийн тухай хуулийн 14 дүгээр зүйлийн 14.3-т "Төсвийн ерөнхийлөн захирагч өөрийн эрхлэх асуудлын төсвийн орлого, зарлагын зүй зохистой, үр ашигтай байдал, үр дүнгийн гүйцэтгэлийг хангаж, өөрт хамаарах төсвийн гүйцэтгэлийн биелэлтийг санхүү, төсвийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллага, тухайн шатны иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурал, Засгийн газар, Улсын Их Хурлын өмнө бүрэн хариуцна", Төсвийн тухай хуулийн 41 дүгээр зүйлийн 41.2.1-т "Хуулийн дагуу улс, орон нутгийн төсөвт оруулах болон тухайн төсвийн байгууллагын өөрийн үйл ажиллагааны орлогыг бүрэн төвлөрүүлэх", аймгийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын 2022 оны 12 дугаар сарын 05-ны өдрийн 63 дугаар тогтоол	Хуулийн хэрэгжилт	Албан шаардлага	Санал, тайлбар байхгүй	Санал, тайлбар байхгүй	Албан шаардлага
Нийт зөрчлийн дүн				**1,301.4**	**259.6**	**259.6**							

Хянасан:

Дарга, тэргүүлэх аудитор — Х.Түвшинбаяр — Огноо:2023.04.20

Аудитын менежер — Д.Эрдэнэчимэг

Боловсруулсан:

Ахлах аудитор — Б.Цэвэлмаа

Аудитор — С.Санчирмаа

Аудитор — Н.Гэрэлмаа

8217144130

ДЮА0060 9018301

Танилцаж зөвшөөрсөн:

Аймгийн Засаг дарга — О.Амгаланбаатар — Огноо: 2023.04.20

Санхүү, төрийн сангийн хэлтсийн дарга — Х.Баатарзориг

Ерөнхий нягтлан бодогч: — Х.Энхцэцэг

ГОВЬ-АЛТАЙ АЙМАГ ДАХЬ
ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР
АЛБАН ШААРДЛАГА

АО760267

2023 оны 04 сарын 20 өдөр — Дугаар 01/253 — Есөнбулаг

ТАН-2023/011-НА-СТА-ТЕЗ

ЗӨРЧИЛ АРИЛГАХ ТУХАЙ

Төрийн аудитын тухай хуулийн 6 дугаар зүйлд заасан Төрийн аудитын байгууллагын бүрэн эрхийн хүрээнд хийсэн Говь-Алтай аймгийн Төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн 2022 оны санхүүгийн нэгтгэсэн аудитаар дараах зөрчил илэрлээ. Үүнд:

- Аймгийн аюулгүйн нөөцөд гамшгаас хамгаалах сангаас бэлтгэсэн 99,100.0 мянган төгрөгийн өвс тэжээлийг борлуулсан, иргэдээс авах өвсний авлагыг 29,100.0 мянган төгрөгөөр дутуу тусгасан.

Энэ нь Төсвийн тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.4.8-т "Төсвийг зохистой удирдаж авлага, өр төлбөр үүсгэхгүй байх", Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 20 дугаар зүйлийн 20.2.5-т "дансны өглөг, авлага ба төлбөрийн тооцоог хянах, ажил, гүйлгээг гарахаас нь өмнө хянан, баталгаажуулах;", 20.2.6-т "эд хөрөнгийн болон төлбөр тооцооны тооллого хийх, үр дүнг шийдвэрлэх, бэлтгэн нийлүүлэгч, худалдан авагчтай тооцоо хийж, үлдэгдлийг баталгаажуулж, баримтжуулах ажлыг зохион байгуулах, удирдах;" Төрийн хэмнэлтийн тухай хуулийн 15 дугаар зүйлийн 15.2.5-т "хуваарьт болон хугацаа хэтэрсэн өр төлбөрийг жилийн төсөвтөө бүрэн тусгаж өр төлбөр барагдуулах төлөвлөгөө, хуваарь баталж хэрэгжүүлэх" гэж заасныг зөрчсөн байна.

Иймд Төрийн аудитын тухай хуулийн 21 дүгээр зүйлийн 21.1-т “Шалгагдагч этгээд хууль тогтоомж, захиргааны хэм хэмжээний болон бусад эрх зүйн акт зөрчсөн, хуулиар хүлээсэн албан үүргээ биелүүлээгүй бол алдаа, зөрчлийг таслан зогсоох, давтан гаргуулахгүй байх талаар байгууллага, албан тушаалтанд албан шаардлага өгнө”, Монгол Улсын Ерөнхий Аудиторын 2020 оны А/95 дугаар тушаалаар баталсан “Албан шаардлага өгөх, төлбөрийн акт тогтоох журам”-ын 4.2.1.11-д заасныг үндэслэн **ШААРДАХ нь:**

1. Дутуу бүртгэсэн 29,100.0 мянган төгрөгийн өвсний авлагыг нягтлан бодох бүртгэлд тусган, биелэлтийг 2023 оны 10 дугаар сарын 10-ны өдрийн дотор Говь-Алтай аймаг дахь Төрийн аудитын газарт[1] ирүүлэх
2. Цаашид алдаа, зөрчлийг давтан гаргахгүй байх, хууль тогтоомжийг хэрэгжүүлж ажиллахыг Говь-Алтай аймгийн Засаг даргын Тамгын газрын дарга (Ш.Эрдэнэбат), нягтлан бодогч (Н.Наранцэцэг) нарт даалгав.

АЛБАН ШААРДЛАГА ӨГСӨН :

ДАРГА, ТЭРГҮҮЛЭХ АУДИТОР — Х.ТҮВШИНБАЯР
АУДИТЫН МЕНЕЖЕР — Д.ЭРДЭНЭЧИМЭГ
АХЛАХ АУДИТОР — Б.ЦЭВЭЛМАА

[1] Говь-Алтай аймаг Есөнбулаг сум Хөгжил хороолол 1402 Утас 70484030

07042671

ГОВЬ-АЛТАЙ АЙМАГ ДАХЬ
ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР
АЛБАН ШААРДЛАГА

2023 оны 04 сарын 20 өдөр | Дугаар 02/253 070760267 ГАА-2023/011-НА-СТА-ТЕЗ | Есөнбулаг

ЗӨРЧИЛ АРИЛГАХ ТУХАЙ

Төрийн аудитын тухай хуулийн 6 дугаар зүйлд заасан Төрийн аудитын байгууллагын бүрэн эрхийн хүрээнд хийсэн Говь-Алтай аймгийн Төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн 2022 оны санхүүгийн нэгтгэсэн аудитаар дараах зөрчил илэрлээ. Үүнд:

- Аймгийн Байгаль орчин аялал жуулчлалын газрын ирүүлсэн судалгаа, баримтад үндэслэн тулган баталгаажуулалт хийхэд ашиглалтын болон хайгуулын тусгай зөвшөөрөлтэй боловч байгаль орчныг хамгаалах менежментийн төлөвлөгөө батлуулаагүй 107 аж ахуйн нэгж байна.

Энэ нь Төсвийн тухай хуулийн 14 дүгээр зүйлийн 14.2.3-т "өөрийн эрхлэх асуудлын хүрээнд төсвийг үр ашигтай удирдах, гүйцэтгэлийг хангах"; Байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын үнэлгээний тухай хуулийн 9 дүгээр зүйлийн 9.12-т "Байгаль орчны менежментийн болон уурхайн хаалтын менежментийн төлөвлөгөөний хэрэгжилтэд тухайн орон нутгийн байгаль хамгаалагч, байгаль орчны хяналтын улсын байцаагч, бүх шатны засаг дарга, төрийн захиргааны төв байгууллага болон байгаль орчны төрийн бус байгууллага хяналт тавина." Ашигт малтмалын тухай хуулийн 12 дугаар зүйлийн 12.1.1-т "ашигт малтмалын тухай хууль тогтоомж, түүнийг хэрэгжүүлэхтэй холбогдуулан Засгийн газраас гаргасан шийдвэрийн биелэлтийг харьяалах нутаг дэвсгэртээ зохион байгуулах;" гэж заасантай нийцэхгүй байна.

Иймд Төрийн аудитын тухай хуулийн 21 дүгээр зүйлийн 21.1-т "Шалгагдагч этгээд хууль тогтоомж, захиргааны хэм хэмжээний болон бусад эрх зүйн акт зөрчсөн, хуулиар хүлээсэн албан үүргээ биелүүлээгүй бол алдаа, зөрчлийг таслан зогсоох, давтан гаргуулахгүй байх талаар байгууллага, албан тушаалтанд албан шаардлага өгнө", Монгол Улсын Ерөнхий Аудиторын 2020 оны А/95 дугаар тушаалаар баталсан "Албан шаардлага өгөх, төлбөрийн акт тогтоох журам"-ын 4.2.1.11-д заасныг үндэслэн **ШААРДАХ нь:**

1. Тусгай зөвшөөрөл эзэмшигч аж ахуй нэгжийн судалгааг нэгтгэн, менежментийн төлөвлөгөө батлуулсан эсэхэд хяналт тавьж биелэлтийг 2023 оны 10 дугаар сарын 10-ны өдрийн дотор Говь-Алтай аймаг дахь Төрийн аудитын газарт[1] ирүүлэх
2. Цаашид алдаа, зөрчлийг давтан гаргахгүй байх, хууль тогтоомжийг хэрэгжүүлж ажиллахыг Говь-Алтай аймгийн Засаг дарга (О.Амгаланбаатар)-д даалгав.

АЛБАН ШААРДЛАГА ӨГСӨН :

ДАРГА, ТЭРГҮҮЛЭХ АУДИТОР	Х.ТҮВШИНБАЯР
АУДИТЫН МЕНЕЖЕР	Д.ЭРДЭНЭЧИМЭГ
АХЛАХ АУДИТОР	Б.ЦЭВЭЛМАА

[1] Говь-Алтай аймаг Есөнбулаг сум Хөгжил хороолол 1402 Утас 70484030

07042675

Говь-Алтай аймаг дахь Төрийн аудитын
газрын 2022 оны 04 дүгээр сарын 20-ны
өдрийн 03/02/1253 дугаар албан шаардлагын
хавсралт

МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ БАТЛУУЛААГҮЙ АЖ АХУЙН НЭГЖИЙН СУДАЛГАА

№	Сум	ТЗ-ийн дугаар	Талбайн нэр	Эзэмшигч
1	Алтай	XV-020934	Сэнжит	ХӨД
2	Алтай	XV-021087	Сэнжитийн хяр	Алтайголд
3	Бигэр	XV-017716	Хуурай	Эн Си Жи Ти
4	Бигэр	XV-020820	Агуйт	ЦВД
5	Бугат	XV-020746	Эрдэнэ чулуут	Дийпсурвэй
6	Бугат, Төгрөг	XV-016656	Асгат улаан уул	Аксиспрожект
7	Дэлгэр	XV-014474	Дэлгэрэх-2	Жи Ар Ти Би
8	Дэлгэр	XV-014507	Дэлгэр	Жи Ар Ти Би
9	Дэлгэр	XV-014788	Энгэр ухаа	Бигэрхайрхан
10	Дэлгэр	XV-015266	Булагт	Мандал-Алтай групп
11	Дэлгэр	XV-017949	Аргалант	Фокстрат интернэшнл
12	Дэлгэр	XV-018002	Алтан мандал	Фокстрат интернэшнл
13	Дэлгэр	XV-018791	Умгар	Эй Би Пи Девелопмент
14	Есөнбулаг	XV-018609	Түмэн	Готикголд
15	Есөнбулаг	XV-018683	Сайр	Жи Эй Кэй
16	Есөнбулаг	XV-021538	Булаг	Хан алтай ресурс
17	Есөнбулаг, Тайшир	XV-014028	Хадаасан	Анирдэлхий
18	Жаргалан	XV-018089	Тайшир	Эй Би Пи Девелопмент
19	Тайшир	XV-015379	Алтан гадас	Доурадо
20	Тайшир	XV-018031	Шар тохой	Ирээдүй МНЖ транс
21	Тайшир	XV-019886	Баян зэс	Их монголын орд
22	Тайшир	XV-020247	Тайшир	Гео мандал солюшн
23	Тайшир	XV-021436	Мөрөн	Хос Кварц
24	Тайшир	XV-021494	Алтангадас	Аз макс
25	Тайшир, Шилүүстэй	XV-021645	Хамар булаг	Монголын алт МАК
26	Тонхил	XV-015559	Чантуугийн хөндий	Юниверсалминерал эксплорейшн
27	Тонхил	XV-017882	Хүрд	Майн индастри консалтинг
28	Тонхил, Төгрөг	XV-020396	Цагаан хайрхан	Ресурс партнерс групп
29	Төгрөг	XV-017904	Булаг	Тэргүүнмакс
30	Цогт	XV-017881	Хүйс	Ресурс партнерс групп
31	Цогт	XV-018223	Сүүл	Майнперфект сольюшн
32	Цээл	XV-020897	Сайр	Адуляр ундарга
33	Шарга	XV-021127	Шарга	Гоби-Эксплорэйшн
34	Шарга	XV-021533	Энгэр Ухаа	Өрнөх алтай
35	Шарга	XV-021539	Энгэр Ухаа	Өрнөх алтай
36	Эрдэнэ	XV-015380	Цээл	Доурадо
37	Эрдэнэ	XV-015381	Алдар	Доурадо
38	Эрдэнэ	XV-017841	Од	ТДЛБЧ
39	Эрдэнэ	XV-018090	Урд цээл	Платинумланд
40	Эрдэнэ	XV-018374	Их булаг	Апполо капитал
41	Дэлгэр	XV-018795	Эвт	Эй Би Пи Девелопмент
42		MV-000905	Зээгт	Гобикоул энд энержи
43		MV-001715	Хужиртын-Ам	Хүннү говь алтай
44		MV-005043	Хужирт булаг	Хүннү говь алтай
45		MV-005097	Хужиртын булаг	Хүннү говь алтай
46		MV-006387	Огторгын худаг	Мандал-Алтай групп
47		MV-009115	Нарийн овгор	Нутгийн хаш
48		MV-011965	Шар хоолой	Гобикоул энд
49		MV-013527	Таян нуур	Алтайнхүдэр

50		MV-014217	Шар хоолой	Гобикоул энд энержи
51		MV-015377	Таяннуур-1	Алтайнхүдэр
52		MV-015403	Хужиртын улаан ар	Хүннү говь алтай
53		MV-015636	Булаг	Эн Си Жи Ти
54		MV-017117	Булаг	Эн Си Жи Ти
55		MV-017121	Булагт	Мандал-Алтай
56		MV-017241	Алаг уул	Металл-Импекс
57		MV-017292	Хонхор заг	Салхит-Алтай
58		MV-017389	Эрдэнэ-2	Минтекминералс
59		MV-017438	Асгат	Гобикоул энд
60		MV-017540	Цахир	Венера-Алтай
61		MV-017570	Хиагтын Сэврээ уул	Могол интэрнэшнл
62		MV-017580	Хөндлөн уул	Юниверсалминерал эксплорейшн
63		MV-017621	Өндөр цахир	Содгазар
64		MV-017626	Чандмань-Өндөр	Алтайнхүдэр
65		MV-017627	Чандмань-Өндөр	Алтайнхүдэр
66		MV-017685	Цахир	Венера-Алтай
67		MV-017689	Дөрвөлжин	Цэнгазар
68		MV-019681	Улаан уул	Бест ресоурсес
69		MV-020566	Олонбулаг	Өү Жи Си Эйч Эл
70		MV-020594	Нүдэн	Хүннү говь алтай
71		MV-020595	Сэрээгийн өндөр	Хүннү алтай минералс
72		MV-020608	Цагдуулт уул	Хүннү алтай минералс
73		MV-020609	Цагдуулт уул	Хүннү алтай минералс
74		MV-020610	Хүрэнгийн талбай	Хүннү говь алтай
75		MV-020611	Хүрэнгийн талбай	Хүннү говь алтай
76		MV-020612	Хүрэнгийн талбай	Хүннү говь алтай
77		MV-020613	Хүрэн гол	Хүннү говь алтай
78		MV-020614	Хүрэн гол	Хүннү говь алтай
79		MV-020615	Ацын ам	Хүннү говь алтай
80		MV-020616	Ацын ам	Хүннү говь алтай
81		MV-020664	Суман хад	Налгархөндий
82		MV-020665	Хуурай	Эн Си Жи Ти
83		MV-020782	Өгөөмөр-1	Цэрдийн тал
84		MV-020807	Бор нуур	Тайширын хүдэр
85		MV-020814	Өдөр булаг	Цогц эрин транс
86		MV-020861	Шар тохой	Ирээдүй МНЖ транс
87		MV-021076	Булаг	Маркополо
88		MV-021093	Бор толгой	Арголд
89		MV-021169	Дугуй	Болдгянтболд
90		MV-021243	Булаг	Маркополо
91		MV-021537	Булаг	Хан алтай ресурс
92		MV-021542	Хар толгой	Билгүүн-Эрдэс
93		MV-021584	Биндэрийн гол	Нутгийн хаш
94		MV-021712	Баруун хөндлөн	Юниверсалминерал эксплорейшн
95		MV-021975	Булагт	Мандал-Алтай групп
96		MV-021985	Энгэр Ухаа	Өрнөх алтай
97		MV-022055	Энгэр Ухаа	Өрнөх алтай
98		XV-021244	Булаг	Маркополо
99		XV-021782	Хөтөл	Эм Би Инвесто
100		XV-021788	Холбоо	Эм Би Инвесто
101		XV-021855	Хиагтын сэрээ	Эм Си Жэй майнинг
102		XV-17945	Их баян	Аюут толгой
103		XV-82000001	хар сайр	Ти эм жи эс
104		XV-82000002	Хулморьт	Эрдэнэт Залуур
105		XV-82000006	Халиун-2	Мөнгөн хүү амжилт
106		XV-82000007	Халиун-1	Мөнгөн хүү амжилт
107		XV-82000010	хайчийн хөндий	Дэлт чулуу

ГОВЬ-АЛТАЙ АЙМАГ ДАХЬ
ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР
АЛБАН ШААРДЛАГА

2023 оны 04 сарын 20 өдөр Дугаар 03/253 А0760267 ГАА-2023/01-НА-СА-ТЕЗ Есөнбулаг

ЗӨРЧИЛ АРИЛГАХ ТУХАЙ

Төрийн аудитын тухай хуулийн 6 дугаар зүйлд заасан Төрийн аудитын байгууллагын бүрэн эрхийн хүрээнд хийсэн Говь-Алтай аймгийн Төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн 2022 оны санхүүгийн нэгтгэсэн аудитаар дараах зөрчил илэрлээ. Үүнд:

- Сумдын байгаль орчныг хамгаалах, нөхөн сэргээлтийн баталгааны дансанд нэгээс дээш жилийн насжилттай 172,250.9 мянган төгрөгийн өглөг бүртгэлтэй, тусгай зөвшөөрөл эзэмшигч аж ахуйн нэгжид ямар шалтгааны улмаас барьцаа хөрөнгийг буцаан олгоогүй нь тодорхойгүй байна.

Энэ нь Төсвийн тухай хуулийн 14 дүгээр зүйлийн 14.2.3-т "өөрийн эрхлэх асуудлын хүрээнд төсвийг үр ашигтай удирдах, гүйцэтгэлийг хангах"; Байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын үнэлгээний тухай хуулийн 9 дүгээр зүйлийн 9.12-т "Байгаль орчны менежментийн болон уурхайн хаалтын менежментийн төлөвлөгөөний хэрэгжилтэд тухайн орон нутгийн байгаль хамгаалагч, байгаль орчны хяналтын улсын байцаагч, бүх шатны засаг дарга, төрийн захиргааны төв байгууллага болон байгаль орчны төрийн бус байгууллага хяналт тавина." Ашигт малтмалын тухай хуулийн 12 дугаар зүйлийн 12.1.1-т "ашигт малтмалын тухай хууль тогтоомж, түүнийг хэрэгжүүлэхтэй холбогдуулан Засгийн газраас гаргасан шийдвэрийн биелэлтийг харьяалах нутаг дэвсгэртээ зохион байгуулах;", Байгаль орчин, ногоон хөгжлийн сайдын 2014 оны А-04 дүгээр тушаалаар батлагдсан "Байгаль орчныг хамгаалах, нөхөн сэргээлтийн баталгааны тусгай дансны гүйлгээнд хяналт тавих журам"-ын 4 дүгээр зүйлийн 4.1-т "Сум, дүүргийн Төрийн сангийн тусгай дансанд байршуулсан баталгааны мөнгөн хөрөнгийн орлогын төвлөрүүлэлт, зарцуулалтын жилийн тайланг тухайн сум, дүүргийн төрийн сангийн төлөөлөгч жил бүрийн 12 дугаар сарын 15-ны дотор Иргэдийн төлөөлөгчдийн хурлаар хэлэлцүүлж, 12 дугаар сарын 20-ны дотор Байгаль орчны асуудал хариуцсан төрийн захиргааны төв байгууллагад хүргүүлнэ." 4.2-т "Байгаль орчны асуудал хариуцсан төрийн захиргааны төв байгууллагын тусгай дансанд байршуулсан баталгааны мөнгөн хөрөнгийн орлогын төвлөрүүлэлт, зарцуулалтын жилийн тайланг санхүүгийн асуудал хариуцсан нэгж тухайн оны 12 дугаар сард багтаан гаргана." гэж заасныг зөрчсөн байна.

Иймд Төрийн аудитын тухай хуулийн 21 дүгээр зүйлийн 21.1-т "Шалгагдагч этгээд хууль тогтоомж, захиргааны хэм хэмжээний болон бусад эрх зүйн акт зөрчсөн, хуулиар хүлээсэн албан үүргээ биелүүлээгүй бол алдаа, зөрчлийг таслан зогсоох, давтан гаргуулахгүй байх талаар байгууллага, албан тушаалтанд албан шаардлага өгнө", Монгол Улсын Ерөнхий Аудиторын 2020 оны А/95 дугаар тушаалаар баталсан "Албан шаардлага өгөх, төлбөрийн акт тогтоох журам"-ын 4.2.1.11-д заасныг үндэслэн **ШААРДАХ нь:**

07042682

1. Тусгай зөвшөөрөл эзэмшигч аж ахуй нэгжтэй тооцоо нийлж өглөгийг барагдуулах, биелэлтийг 2023 оны 10 дугаар сарын 10-ны өдрийн дотор Говь-Алтай аймаг дахь Төрийн аудитын газарт[1] ирүүлэх
2. Цаашид алдаа, зөрчлийг давтан гаргахгүй байх, хууль тогтоомжийг хэрэгжүүлж ажиллахыг Говь-Алтай аймгийн Засаг дарга (О.Амгаланбаатар)-д даалгав.

АЛБАН ШААРДЛАГА ӨГСӨН :

ДАРГА, ТЭРГҮҮЛЭХ АУДИТОР	Х.ТҮВШИНБАЯР
АУДИТЫН МЕНЕЖЕР	Д.ЭРДЭНЭЧИМЭГ
АХЛАХ АУДИТОР	Б.ЦЭВЭЛМАА

В217144130
ДЮА...18301

[1] Говь-Алтай аймаг Есөнбулаг сум Хөгжил хороолол 1402 Утас 70484030

ГОВЬ-АЛТАЙ АЙМАГ ДАХЬ
ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР
АЛБАН ШААРДЛАГА

2023 оны 04 сарын 20 өдөр — Дугаар 04/1253 — Есөнбулаг

ТАА-2023/011-НА-СА-ТЕЗ

ЗӨРЧИЛ АРИЛГАХ ТУХАЙ

Төрийн аудитын тухай хуулийн 6 дугаар зүйлд заасан Төрийн аудитын байгууллагын бүрэн эрхийн хүрээнд хийсэн Говь-Алтай аймгийн Төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн 2022 оны санхүүгийн нэгтгэсэн аудитаар дараах зөрчил илэрлээ. Үүнд:

- Төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн харьяа байгууллагууд нь удирдлагын буруутай шийдвэрээс болж ажлаас халагдсан ажилтанд Шүүхийн шийдвэрээр 56,434.7 мянган төгрөгийн цалингийн нөхөн олговрыг олгосон бөгөөд буруутай этгээдээс нэхэмжлээгүй байгууллагын төсөв хохироосон.

Энэ нь Төсвийн тухай хуулийн 14 дүгээр зүйлийн 14.2.10-т "өөрийн эрхлэх асуудлын хүрээнд дотоод аудитын үйл ажиллагааг хэрэгжүүлэх", 69 дүгээр зүйлийн 69.1-т "Төсвийн ерөнхийлөн захирагч бүр хууль тогтоомжийн хэрэгжилтэд хяналт тавих, төсвийн хөрөнгө, өр, төлбөр, орлого, зарлага, хөтөлбөр, арга хэмжээ, хөрөнгө оруулалтад санхүүгийн хяналт, шалгалт хийх, үнэлэлт, дүгнэлт, зөвлөмж гаргах, эрсдэлийн удирдлагаар хангахад чиглэсэн дотоод аудитын албыг байгуулж, дотоод аудитор ажиллуулна", Захиргааны ерөнхий хуулийн 103 дугаар зүйлийн 103.2-т "Энэ хуулийн 103.1-д заасан гэм буруутай этгээдээр хохирлыг төлүүлэх үүргийг тухайн захиргааны байгууллагын дээд шатны байгууллагын дотоод аудитын нэгж хариуцна.", Төрийн албаны тухай хуулийн 50 дугаар зүйлийн 50.1-т "Иргэнийг, эсхүл улс төрийн албан хаагчаас бусад төрийн албан хаагчийг төрийн албанд хууль бусаар томилсон, чөлөөлсөн, түр чөлөөлсөн, халсныг төрийн албаны төв байгууллага, эсхүл шүүх тогтоосон бол төрд учруулсан хохирлыг уг шийдвэрийг гаргасан буруутай албан тушаалтнаар нөхөн төлүүлнэ" гэж заасныг зөрчсөн байна.

Иймд Төрийн аудитын тухай хуулийн 21 дүгээр зүйлийн 21.1-т "Шалгагдагч этгээд хууль тогтоомж, захиргааны хэм хэмжээний болон бусад эрх зүйн акт зөрчсөн, хуулиар хүлээсэн албан үүргээ биелүүлээгүй бол алдаа, зөрчлийг таслан зогсоох, давтан гаргуулахгүй байх талаар байгууллага, албан тушаалтанд албан шаардлага өгнө", Монгол Улсын Ерөнхий Аудиторын 2020 оны А/95 дугаар тушаалаар баталсан "Албан шаардлага өгөх, төлбөрийн акт тогтоох журам"-ын 4.2.1.11-д заасныг үндэслэн **ШААРДАХ нь:**

1. Цалингийн нөхөн олговрыг буруутай этгээдээс нэхэмжлэн төсвийг хохиролгүй болгох арга хэмжээг авч, биелэлтийг 2023 оны 10 дугаар сарын 10-ны өдрийн дотор Говь-Алтай аймаг дахь Төрийн аудитын газарт[1] ирүүлэх
2. Цаашид алдаа, зөрчлийг давтан гаргахгүй байх, хууль тогтоомжийг хэрэгжүүлж ажиллахыг Говь-Алтай аймгийн Засаг дарга (О.Амгаланбаатар), Засаг даргын тамгын газрын Санхүү, төрийн сангийн хэлтсийн дарга (Х.Баатарзориг) нарт даалгав.

АЛБАН ШААРДЛАГА ӨГСӨН :

ДАРГА, ТЭРГҮҮЛЭХ АУДИТОР Х.ТҮВШИНБАЯР
АУДИТЫН МЕНЕЖЕР Д.ЭРДЭНЭЧИМЭГ
АХЛАХ АУДИТОР Б.ЦЭВЭЛМАА
АУДИТОР С.САНЧИРМАА

07042688

[1] Говь-Алтай аймаг Есөнбулаг сум Хөгжил хороолол 1402 Утас 70484030

ГОВЬ-АЛТАЙ АЙМАГ ДАХЬ
ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР
АЛБАН ШААРДЛАГА

2023 оны 04 сарын 20 өдөр   Дугаар 05/1253   Есөнбулаг

ТАА-2023/011-НА-СА-ТЕS

ЗӨРЧИЛ АРИЛГАХ ТУХАЙ

Төрийн аудитын тухай хуулийн 6 дугаар зүйлд заасан Төрийн аудитын байгууллагын бүрэн эрхийн хүрээнд хийсэн Говь-Алтай аймгийн Төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн 2022 оны санхүүгийн нэгтгэсэн аудитаар дараах зөрчил илэрлээ. Үүнд:

- Шилэн дансны цахим хуудсанд төсөв өмч, хөрөнгө зарцуулах 201,979.4 мянган төгрөгийн 30 захирамж, худалдан авах ажиллагааны төлөвлөгөөнд 23,973,146.3 мянган төгрөгийн 60 ажлыг мэдээлээгүй.

Энэ нь Шилэн дансны тухай хуулийн 4 дүгээр зүйлийн 4.1.3-т "тогтоосон хугацаанд, тогтмол, шуурхай мэдээлдэг байх"; 6 дугаар зүйлийн 6.4.3-т "тендерийн баримт бичиг, тендер шалгаруулалтыг явуулах журам, тендерийн урилга, тендерт оролцохыг сонирхогчид тавих шалгуур үзүүлэлт, тендерт шалгарсан болон шалгараагүй оролцогчийн талаарх товч мэдээлэл, шалгарсан болон шалгараагүй хуулийн үндэслэл, шалтгаан", 6.4.8-т "бонд, зээл, өрийн бичиг, баталгаа, түүнтэй адилтгах санхүүгийн бусад хэрэгсэл, төр, хувийн хэвшлийн түншлэлийн гэрээ, төсөв, өмч, хөрөнгө, мөнгө зарцуулах, өр, авлага үүсгэсэн аливаа шийдвэр" гэж заасныг зөрчсөн байна.

Иймд Төрийн аудитын тухай хуулийн 21 дүгээр зүйлийн 21.1-т "Шалгагдагч этгээд хууль тогтоомж, захиргааны хэм хэмжээний болон бусад эрх зүйн акт зөрчсөн, хуулиар хүлээсэн албан үүргээ биелүүлээгүй бол алдаа, зөрчлийг таслан зогсоох, давтан гаргуулахгүй байх талаар байгууллага, албан тушаалтанд албан шаардлага өгнө", Монгол Улсын Ерөнхий Аудиторын 2020 оны А/95 дугаар тушаалаар баталсан "Албан шаардлага өгөх, төлбөрийн акт тогтоох журам"-ын 4.2.1.11-д заасныг үндэслэн **ШААРДАХ нь:**

1. Шилэн дансны мэдээллийг хуулийн хугацаанд нь бүрэн мэдээлж, биелэлтийг 2023 оны 10 дугаар сарын 10-ны өдрийн дотор Говь-Алтай аймаг дахь Төрийн аудитын газарт[1] ирүүлэх
2. Цаашид алдаа, зөрчлийг давтан гаргахгүй байх, хууль тогтоомжийг хэрэгжүүлж ажиллахыг Говь-Алтай аймгийн Засаг дарга (О.Амгаланбаатар)-д даалгав.

АЛБАН ШААРДЛАГА ӨГСӨН :

ДАРГА, ТЭРГҮҮЛЭХ АУДИТОР	Х.ТҮВШИНБАЯР
АУДИТЫН МЕНЕЖЕР	Д.ЭРДЭНЭЧИМЭГ
АХЛАХ АУДИТОР	Б.ЦЭВЭЛМАА
АУДИТОР	С.САНЧИРМАА

[1] Говь-Алтай аймаг Есөнбулаг сум Хөгжил хороолол 1402 Утас 70484030

07042691

ГОВЬ-АЛТАЙ АЙМАГ ДАХЬ
ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР
АЛБАН ШААРДЛАГА

2023 оны 04 сарын 20 өдөр | Дугаар 06/253 0760267 | Есөнбулаг

ТАГ-2023/011-НА-СТА-ТСЗ

ЗӨРЧИЛ АРИЛГАХ ТУХАЙ

Төрийн аудитын тухай хуулийн 6 дугаар зүйлд заасан Төрийн аудитын байгууллагын бүрэн эрхийн хүрээнд хийсэн Говь-Алтай аймгийн Төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн 2022 оны санхүүгийн нэгтгэсэн аудитаар дараах зөрчил илэрлээ. Үүнд:

- Орон нутгийн 9 нэр төрлийн орлогын төлөвлөгөө 1,041.800.0 мянган төгрөгөөр тасарсан.

Энэ нь Төсвийн тухай хуулийн 14 дүгээр зүйлийн 14.3-т "Төсвийн ерөнхийлөн захирагч өөрийн эрхлэх асуудлын төсвийн орлого, зарлагын зүй зохистой, үр ашигтай байдал, үр дүнгийн гүйцэтгэлийг хангаж, өөрт хамаарах төсвийн гүйцэтгэлийн биелэлтийг санхүү, төсвийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллага, тухайн шатны иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурал, Засгийн газар, Улсын Их Хурлын өмнө бүрэн хариуцна", Төсвийн тухай хуулийн 41 дүгээр зүйлийн 41.2.1-т "Хуулийн дагуу улс, орон нутгийн төсөвт оруулах болон тухайн төсвийн байгууллагын өөрийн үйл ажиллагааны орлогыг бүрэн төвлөрүүлэх", аймгийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын 2022 оны 12 дугаар сарын 05-ны өдрийн 63 дугаар тогтоол" гэж заасныг зөрчсөн байна.

Иймд Төрийн аудитын тухай хуулийн 21 дүгээр зүйлийн 21.1-т "Шалгагдагч этгээд хууль тогтоомж, захиргааны хэм хэмжээний болон бусад эрх зүйн акт зөрчсөн, хуулиар хүлээсэн албан үүргээ биелүүлээгүй бол алдаа, зөрчлийг таслан зогсоох, давтан гаргуулахгүй байх талаар байгууллага, албан тушаалтанд албан шаардлага өгнө", Монгол Улсын Ерөнхий Аудиторын 2020 оны А/95 дугаар тушаалаар баталсан "Албан шаардлага өгөх, төлбөрийн акт тогтоох журам"-ын 4.2.1.11-д заасныг үндэслэн **ШААРДАХ нь:**

1. Орлогын төлөвлөгөөний биелэлтийг хангуулан ажиллаж, биелэлтийг 2023 оны 10 дугаар сарын 10-ны өдрийн дотор Говь-Алтай аймаг дахь Төрийн аудитын газарт[1] ирүүлэх
2. Цаашид алдаа, зөрчлийг давтан гаргахгүй байх, хууль тогтоомжийг хэрэгжүүлж ажиллахыг Говь-Алтай аймгийн Засаг дарга (О.Амгаланбаатар), Засаг даргын тамгын газрын Санхүү, төрийн сангийн хэлтсийн дарга (Х.Баатарзориг) нарт даалгав.

АЛБАН ШААРДЛАГА ӨГСӨН :

ДАРГА, ТЭРГҮҮЛЭХ АУДИТОР Х.ТҮВШИНБАЯР
АУДИТЫН МЕНЕЖЕР Д.ЭРДЭНЭЧИМЭГ
АХЛАХ АУДИТОР Б.ЦЭВЭЛМАА

[1] Говь-Алтай аймаг Есөнбулаг сум Хөгжил хороолол 1402 Утас 70484030

07342685